

Geliş Tarihi / Received Date

29.09.2022

Kabul Tarihi / Accepted Date

19.01.2023

Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerinde Sosyal Ağ Sitelerinin Rolünü Keşfetmek¹

Exploring the Role of Social Networking Sites in Romantic Relationships of University Students

Yavuz KOŞAN²

Öz

Bu çalışma, romantik ilişkisi olan üniversite öğrencilerinin bu ilişkilerini sosyal ağ siteleri aracılığıyla nasıl deneyimlediklerine ve kullanıcı davranışlarını nasıl algıladıklarına odaklanmıştır. Türkiye’de yürütülen çalışmalarda sosyal ağ sitesi kullanımının, romantik ilişkileri deneyimleme şeklini nasıl etkilediğine yönelik nitel çalışmaların bulunmaması bu araştırmanın çıkış noktasıdır. Çalışma, bir devlet üniversitesinin lisans bölümlerinde öğrenim gören ve romantik ilişkisi bulunan 20-28 yaş arasındaki 12 (6 kız, 6 erkek) katılımcıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışma fenomenolojik desende yürütülmüştür. Araştırmada, yarı yapılandırılmış görüşme formuyla elde edilen veriler tematik analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, sosyal ağ sitelerinin kullanım şeklinin romantik kıskançlığı tetiklediğini göstermektedir. Ayrıca sosyal ağ sitelerinin potansiyel eş hakkında bilgi toplamak için önemli bir kaynak olduğu ve diğer kullanıcılardan gelen çeşitli beğeni, mesaj, yorum ve isteklerin romantik ilişkiyi tehdit eden unsurlar olarak algılandığı belirlenmiştir. Katılımcıların romantik ilişkilerine yönelik tehdit olarak algıladıkları davranışları önlemek amacıyla; romantik ilişkilerinin görünürlüğü ve bilinirliğini arttırmaya yönelik ortak hesap açtıkları ve ilişki durumunu belirten çeşitli paylaşımlarda buldukları belirlenmiştir. Son olarak romantik kıskançlığın bir sonucu olarak, katılımcıların romantik eşlerini izleme davranışını sergiledikleri belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Romantik ilişkiler, sosyal ağ siteleri, romantik kıskançlık, romantik ilişki kalitesi, üniversite öğrencileri

Abstract

This study focuses on how university students with romantic relationships experience their relationships through social networking sites, and how they perceive user behavior. The fact that there are no qualitative studies on how the use of social networking sites affects the way of experiencing romantic relationships conducted in Turkey

¹ Bu çalışmanın bir kısmı, 2018 yılında düzenlenen 27th International Conference on Educational Science kongresinde bildiri olarak sunulmuştur. Dolayısıyla veriler 2020 yılı öncesinde toplandığından etik kurul izni gerektirmeyen çalışmalar arasında yer almaktadır.

² Dr. Öğr. Üyesi, Muş Alparslan Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü, Muş/TÜRKİYE, E-mail: kosan.y@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-4118-4777

is the starting point of this research. The study was carried out with 12 participants (six females, six males) between the ages of 20-28 who were studying in the undergraduate departments of a state university and had a romantic relationship. The study was conducted in a phenomenological pattern. In the study, the data obtained with the semi-structured interview form were analyzed using thematic analysis. The findings show that the use of social networking sites triggers romantic jealousy. It has been established that social networking sites are an essential source of information about the potential spouse. Various likes, messages, comments, and requests from other users are perceived as elements that threaten the romantic relationship. To prevent behaviors that participants perceive as a threat to their romantic relationships, it was determined that they opened a joint account to increase the visibility and awareness of their romantic relationships and made various shares indicating their relationship status. Finally, as a result of romantic jealousy, it was also determined that participants exhibited the behavior of following their romantic partners.

Keywords: Romantic relationships, social networking sites, romantic jealousy, romantic relationship quality, university students

Giriş

Her teknolojik yenilikte olduğu gibi sosyal ağ siteleri (SAS) de gençler tarafından daha fazla kullanılmaktadır (Arnett, 2000). Gençler SAS'ları bir iletişim aracı olarak kullanmanın yanı sıra (Livingstone, 2008) başkalarıyla tanışmak, evlenmek ve flört etmek için de kullanılmaktadırlar (García-Jiménez vd., 2012). Yürütülen çalışmalar, 18-24 yaş arasındaki gençlerin %47'sinin SAS'ları flört amacıyla kullandıklarını göstermektedir (Smith ve Duggan, 2013). Bu yoğun kullanımın bir sonucu olarak SAS'lar, romantik ilişkilerin yapısını ve deneyimleme şeklini de değiştirmiştir (Fox ve Warber, 2013; Papp vd., 2012; Utz ve Beukeboom, 2011; Van Ouytsel vd., 2016). Bu değişimle beraber SAS'lar romantik ilişkilerin başlatıldığı, sürdürüldüğü ve sonlandırıldığı platformlara dönüşmüştür (Fox vd., 2013a). Kullanıcılar SAS'ları, özellikle romantik ilişkilerin ilk aşamalarında potansiyel eş adayına ilişkin bilgileri elde etme aracı olarak da kullanılmaktadırlar (Fox vd., 2013a; Persch, 2007).

Geçmişte potansiyel eş adayına yönelik yüz yüze etkileşimle elde edilebilen çeşitli bilgilere günümüzde SAS'lar aracılığıyla daha kolay ulaşılabilmektedir. SAS'larda kullanıcı profillerinde bulunan kişisel bilgiler, hem daha detaylı bir biçimde hem de daha az zaman ve çabayla elde edilebilmektedir (Tokunaga, 2011). Kullanıcılar romantik ilişki başlamadan önce veya başlangıç aşamasında, potansiyel eş adayının SAS profilinde; fotoğraflarını, ilgi alanlarını, hobilerini, arkadaş listesini ve çevresindeki insanlara ilişkin benzersiz bilgileri bulabilmektedirler (Fox ve Warber, 2013; Utz ve Beukeboom, 2011). Kullanıcılar ayrıca, potansiyel eşin arkadaş listesine erişerek çevrimdışı ortamlarda da potansiyel eş adayıyla etkileşime geçebilmektedirler (Fox vd., 2013a). SAS'lar bilgi elde etme olanaklarının yanında, bireylerin romantik ilişkilerine yönelik çeşitli bilgileri de diğer kullanıcılara duyurma imkânı sunmaktadır. Kullanıcılar SAS'larda aile üyelerine, arkadaşlarına, tanıdıklarına ve diğer kullanıcılara çeşitli gönderiler (fotoğraf paylaşımı, ilişki durumu gibi) aracılığıyla ilişkileri hakkındaki bilgileri duyurmaktadırlar (Fox vd., 2013a; Papp vd., 2012). Romantik ilişkiyi diğer kullanıcılara duyurmanın altında yatan temel motivasyon, ilişkiye yönelik diğer kullanıcılardan gelebilecek ilişki tehditlerini azaltmaktır (Dwyer vd., 2007).

SAS'ların romantik ilişkisi olan bireylere sunduğu hizmetler her zaman olumlu bir şekilde algılanmamaktadır. SAS'lar romantik ilişkisi olan çiftler açısından iletişim kurma, fotoğraf ve bilgi paylaşma gibi olumlu özelliklerin yanında (Utz ve Beukeboom, 2011) yapılan paylaşımların birçok kişi tarafından görülmesi, kıskançlığı ortaya çıkarması, kişisel bilgileri gizlenememesi, başkalarının potansiyel eşe erişebilmesi gibi olumsuz algılanan çeşitli özelliklere de sahiptirler (Persch, 2007). SAS'larda her ne kadar kişisel bilgileri gizleme seçenekleri sunulsa da tanınmayan birçok kişiye (örneğin arkadaşlarının arkadaşları gibi) kullanıcı profilinin bir kısmı görünmektedir. Gizliliğin kısmen ihlali sayılabilecek bu durum, kullanıcı profilinin bilinmeyen kişilere açık hale gelmesine sebep olmaktadır (Utz ve Krämer, 2009). Kısmen veya tamamen erişime açık olan bu profillere yönelik diğer kullanıcılardan gelen mesajlar, beğeniler ve yorumlar (Muisse vd., 2009) romantik ilişkiye yönelik tehditler olarak algılanmaktadır (Fox vd., 2014; Imperato vd., 2021; Muise vd., 2009; Utz ve Beukeboom, 2011). Romantik ilişkiye yönelik algılanan tehditleri azaltmak için bazı çiftler, SAS hesaplarını yabancılara kısıtlamayı veya gizlemeyi tercih etmektedirler. Romantik ilişkiye yönelik bu tehditler çoğu zaman potansiyel eşi kaybetme korkusunu tetikler (Tokunaga, 2016). Kaybetme korkusu ise romantik kıskançlık ve potansiyel eşi çevrimiçi izleme gibi çeşitli davranışları ortaya çıkarmaktadır (Fox vd., 2014; Imperato vd., 2021; Muise vd., 2009; Utz ve Beukeboom, 2011). Bazı kullanıcılar ise ortak hesaplar açarak çevrimiçi çift görünürlüklerini artırma yoluna gitmektedirler. Çevrimiçi çift görünürlüğünü arttırmanın amacı romantik ilişkiye yönelik diğer kullanıcılardan gelen ilişki tehditlerini azaltmaktır (Tokunaga, 2016).

Çevrimiçi çift görünürlüğü, kullanıcının SAS hesabından bir ilişkisi olduğunu veya ilişkiye ilişkin bilgileri başkalarına ifşa etmesidir (Fox ve Warber, 2013). Bazı SAS'lar (Facebook gibi) kullanıcılarına bir romantik ilişkileri olduğunu başkalarına gösterme seçeneği sunarlar (Van Ouytsel vd., 2016). Facebook'a yönelik yürütülen çalışmaların bir kısmı çevrimiçi çift görünürlüğüne odaklanmıştır (Imperato vd., 2021). Alyans takmak gibi romantik ilişki durumunu başkalarına iletmenin çeşitli yolları olsa da SAS'lar daha geniş kitlelere ve insan ağına kolayca erişme imkânı vermektedirler. SAS'larda diğer kullanıcılara romantik ilişkiyi duyurma veya yaymanın yüz yüze etkileşimden daha hızlı bir biçimde gerçekleşmesi, romantik ilişkinin çevrimiçi görünürlüğünü arttırmaktadır (Fox vd., 2013a). Çevrimiçi çift görünürlüğü kadınlar tarafından ilişkinin daha ciddi olduğunun bir göstergesi olarak kabul edilmektedir. Kadınlar, erkeklerin sosyal ağlarda ifşa edilen bir ilişkileri olsa dahi, hala başka ilişkiler arama eğilimlerinin olduğuna erkeklere oranla daha fazla inanmaktadırlar (Fox ve Warber, 2013). Yürütülen çalışmalar çevrimiçi çift görünürlüğü (Örneğin, Facebook durumunda ilişkisi var seçeneğini yayınlamak) yüksek olan bireylerin eşlerine bağlılıklarının daha yüksek (Castañeda vd., 2015; Lane vd., 2016; Toma ve Choi, 2015), ilişkilerinin daha uzun ömürlü (Toma ve Choi, 2015) ve iletişim düzeylerinin daha iyi olduğunu göstermektedir (Sánchez vd., 2017). Eşler arasında ilişki kalitesi ve bağlılık düzeyi yükseldikçe çevrimiçi çift görünürlüğü daha fazla artmaktadır (Lane vd., 2016). Çevrimiçi çift görünürlüğü aynı zamanda romantik kıskançlığın bir sonucu olarak kabul edilmektedir (Imperato vd., 2021). Yetişkinler ve gençler romantik ilişkilerinin görünürlüğünü arttırmada daha cesurken, ergenler romantik ilişki görünürlüklerini arttırmaya yönelik davranışlarda daha temkinli davranmaktadırlar. Ergenlerin bir kısmı, ilişki belli bir süre devam ettikten sonra (örneğin, birkaç ay

hatta birkaç yıl gibi) ilişki durumlarını sosyal ağlarda paylaşmayı tercih etmektedirler. Bunun bir nedeni olarak, ilişki durumu yayınlamanın arkadaşlar arasında kıskançlığa ve kırıcı yorumlara sebep olacağı düşüncesidir. İlişki durumunu gizlemenin bir diğer önemli nedeni ise romantik ilişkiyi ebeveynler ve diğer aile üyelerinden gizli tutma isteğidir. En azından karşılıklı güven ilişkisi oluşana ve ilişkideki belirsizlik azaltılana kadar gizlilik korunmaya devam etmektedir (Van Ouytsel vd., 2016).

Romantik ilişkilerin ilk aşamalarında çiftler karşılıklı bir güven arayışı içerisindeyler. Bu arayışın temel sebebi, ilişkiye ve eşe yönelik güveni arttırmak ve belirsizlikleri azaltmaktır (Atak ve Tastan, 2012). SAS'larda ilişkideki güveni ve belirsizliği azaltmanın bir yolu olarak çiftler, birbirleriyle SAS hesaplarının şifrelerini paylaşmaktadırlar (Lucero vd., 2014; Tokunaga ve Rains, 2016; Van Ouytsel vd., 2016). Şifre paylaşımı, çiftler tarafından sevgi ve güven göstergesi olarak algılanmaktadır (Tokunaga ve Rains, 2016). Şifre paylaşımı güven artırıcı bir davranış olarak algılanmakla beraber, çiftlerin birbirlerini dijital olarak gözetim altına alma riskini de beraberinde getirir (Lucero vd., 2014; Tokunaga, 2011). "Kişilerarası elektronik gözetim" (Tokunaga, 2011) veya "facebook yetkilisi" (Fox ve Warber, 2013) olarak da ifade edilen çevrimiçi gözetim; bir bireyin başka birisini etkileşimlerini çevrimiçi incelemesidir (Muisse vd., 2009). Çevrimiçi gözetim aynı zamanda çiftler arasındaki güveni zedeleyebilecek ve istismarcı davranışları tetikleyebilecek bir faktördür (Emery vd., 2014; Van Ouytsel vd., 2016). Çevrimiçi gözetim, yeni başlayan romantik ilişkilerde uzun süreli ilişkilere göre daha fazla kabul gören bir davranış şeklidir (Van Ouytsel vd., 2016). Normalde gündelik yaşamda bireylerin eşini izlemesi sosyal olarak kabul edilebilecek bir davranış değildir. Çünkü bu davranış karşılıklı yakın ilişkide bir güven ihlalidir ancak SAS'lar kullanıcılara izleme davranışını sosyal olarak kabul gören bir yolunu sunmaktadırlar. SAS'larda profil ziyareti normal kabul edilen bir rutine dönüşmüştür ancak burada profile bakma ve izleme arasındaki sınır bulanıktır. Buna rağmen herhangi bir güven ihlali olmadan çiftler birbirlerini izlemenin bir yolunu bulabilirler (Utz ve Beukeboom, 2011). Çevrimiçi gözetim aynı zamanda ilişkinin başlangıcında bilgi toplama ve ilişkideki belirsizlikleri azaltma girişimidir (Emmers ve Canary, 1996). Özellikle kıskanç çiftler, sosyal ağlarda birbirlerini daha fazla gözetim altına almakta, dolayısıyla bu durum ilişkideki güven duygusunu sarsan bir unsura da dönüşebilmektedir (Utz ve Beukeboom, 2011). Çevrimiçi gözetim, belirsizliği azaltmaya yönelik bir girişim olmasının yanında romantik kıskançlığı da arttıran bir faktördür (Emery vd., 2015; Muise vd., 2009). Çevrimiçi gözetim ve romantik kıskançlık problemlili sosyal ağ sitesi kullanımına sahip çiftlerin ilişkilerini daha çok etkilemektedir (Muisse vd., 2009).

Romantik ilişkilerin yapısını bozan unsurların başında romantik kıskançlık gelmektedir (Nongpong ve Charoensukmongkol, 2016; Van Ouytsel vd., 2016). SAS'larda çok fazla bilgi bulunmakta ve bu bilgilerden kaynaklı algılanan gerçek ve hayali tehditler, romantik kıskançlık gibi güçsüz duyguları ortaya çıkarabilmektedir (Daspe vd., 2018). Romantik kıskançlık, değer verilen bir ilişkinin yitirilmesine, algılanan tehdide karşı bir tepki, romantik eşi diğer bireylerin ilgisine karşı koruma ve savunma duygusudur (Pines ve Friedman, 1998). Birçok çalışma SAS'ların sahip olduğu çeşitli özelliklerin romantik kıskançlığı arttırdığını göstermektedir (Elphinston ve Noller, 2011; Muise vd., 2009; Spottswood ve Carpenter, 2020; Utz ve Beukeboom, 2011). Romantik kıskançlık oldukça yaygın

ve yıkıcı olabilen hatta boşanma (Hinde, 1995) ve cinayetle sonuçlanabilen duygusal bir durumdur (Campanelli ve Gilson, 2002; Eliason, 2009; Spottswood ve Carpenter, 2020). Romantik kıskançlık aynı zamanda yakın flört şiddetinin önemli bir nedenidir (Daspe vd., 2018). Yakın flört şiddetine kadınlar daha fazla maruz kalmakla beraber kıskançlık eğilimleri de erkeklere oranla daha fazladır (Hudson vd., 2015; Muise vd., 2009). Romantik kıskançlığın fazla olmasının bir sonucu olarak, çevrimiçi gözetim davranışı da kadınlar tarafından daha fazla sergilenmektedir (Emery vd., 2014). Romantik kıskançlık, olumsuz bir duygu olarak ilişki doyumunu, ilişki kalitesini ve duygusal yakınlığı azaltan bir faktördür (Muise vd., 2009). Romantik kıskançlık aynı zamanda çevrimiçi gözetim ve ilişki kalitesi arasındaki ilişkiye aracılık ederek (Imperato vd., 2021) çiftlerin ilişki kalitesi algısını da olumsuz etkilemektedir (Imperato vd., 2021; Steers vd., 2016).

İlişki kalitesi, ilişki doyumu ve duygusal yakınlığa en çok zarar veren unsur; kullanıcıların SAS'larda fazla zaman harcamasıdır. İlişki doyumu ve kalitesi ile SAS kullanımına yönelik çalışmalarda, SAS kullanım şeklinin ilişki kalitesi üzerinde hem olumlu hem de olumsuz bazı etkilerinin olduğu belirlenmiştir (Ahlstrom vd., 2012; Clayton vd., 2013; Glorieux vd., 2011; Hertlein ve Hawkins, 2012; Muise vd., 2009). Örneğin, SAS'larda oyun oynamak bazen stresten kurtulmak ve rahatlamak için kullanıldığında iş yorgunluğunu azalmaktadır. Bunun bir sonucu olarak bireyin romantik ilişkisi olumlu etkilenerek ilişki kalitesinin arttığı gözlemlenmiştir (Reinecke, 2009). Diğer taraftan ise SAS'ların aşırı kullanımı, gerçek hayatta diğer insanlarla geliştirilen kişilerarası etkileşimin kalitesine zarar veren bir unsurdur. Bu durum, hem eşe karşı olumsuz duyguları tetiklemekte hem de romantik ilişkiye zarar vermektedir. SAS'lara fazla zaman harcanması çiftler tarafından ilgi eksikliği kıskançlık ve yalnızlık olarak algılanmaktadır. İlgi eksikliği ise ayrılık niyetinin en temel nedenidir (Nongpong ve Charoensukmongkol, 2016). SAS kullanımı bazen düşük kaliteli bir romantik ilişkide meydana gelen boşluğu doldurma aracı olarak kullanılmaktadır. Bu tip zayıf ilişkilerde çiftlerin SAS kullanım süresi; güçlü ve duygusal yatırımın daha yüksek olduğu ilişkilerden daha fazladır. Bu türde zayıf ilişkileri olan çiftlerin başka ilişkilerde yakınlık ve destek arayışına girme olasılıkları daha yüksektir. SAS'lar saldırgan tavırlı eşleri olan bireyler için ise, eşlerinden kaçınmanın bir yolu olarak görülmektedir (Dew ve Tulane, 2015). Öte yandan çiftlerin sosyal medyada birlikte yaptıkları aktiviteler (etkileşim kurmak, oyun oynamak gibi) evlilik doyumunu ve ilişki kalitesini arttıran faktörlerdir (Dew ve Tulane, 2015; Glorieux vd., 2011).

Romantik ilişkiden elde edilen doyumu ve ilişki kalitesini arttıran diğer bir unsur ise SAS'lar aracılığıyla iletişim kurmaktır. SAS'lar iletişim kurmayı kolaylaştıran uygulamalardır (Fox vd., 2013a; Van Ouytsel vd., 2016). Özellikle uzak coğrafi bölgelerde yaşayan çiftler için SAS'lar önemli bir iletişim aracıdır (Billedo vd., 2015). Çiftler bu yolla görüntülü konuşma, mesajlaşma vb. özellikler yoluyla iletişime geçmektedirler. SAS'lar aracılığıyla iletişim kurmak, bireyler açısından daha az tehdit edici olarak algılanmakta ve çevrimiçi ortamlarda karşı tarafa açılma süreci daha hızlı gerçekleşmektedir (Fox ve Warber, 2013). Birey SAS'larda iletişim kurduktan sonra karşı tarafa açılıp reddedildiğinde bu durumu daha az acı verici olarak algılamaktadır (Fox vd., 2013a; Fox ve Warber, 2013). SAS'lar aynı zamanda reddedilme ve ayrılma sonrasında çeşitli tepkilerin ve duygusal duruma yönelik paylaşımların da

yapılmasına olanak sunmaktadır. Kullanıcılar, romantik bir ilişki için reddedildiklerinde veya romantik ilişkide yaşanan ayrılıktan sonra, romantik yatırım yapılan potansiyel eşi; arkadaş listesinden çıkarma ve birlikte olunan paylaşımları silme gibi davranışlar sergilemektedirler (Marshall, 2012). Bu ayrılık veya reddedilmeden sonra eski eşle iletişim kurmak ve duyguları ifade edici paylaşımlar da bulunulmak da SAS'lar aracılığıyla gerçekleşmektedir (Fox ve Warber, 2013; Tokunaga, 2016; Van Ouytsel vd., 2016) Ayrıca, ayrılık yaşanan eşi kıskandırmak adına fotoğraf vb. paylaşımlarda bulunmak (Tokunaga, 2016) yoluyla gizli bir kışkırtma da SAS'lar aracılığıyla gerçekleştirilmektedir (Lyndon vd., 2011).

İlişki kurma, genç yetişkinlik döneminde en önemli psikolojik sorun (Glasser, 2000) ve psikososyal gelişim görevi olarak görülmektedir (Erikson, 1950). Gençler bu dönemlerde romantik ilişkileri daha fazla deneyimlemeye ve karşı cinsle daha fazla zaman geçirmeye başlarlar (Collins vd., 2009). Romantik ilişkiler ve bu ilişkilerde gösterilen davranışlar kültürden kültüre farklılıklar göstermektedir (Saraç vd., 2015a). Dolayısıyla, farklı kültürlerdeki romantik ilişkiler ve çiftlerin davranışları her zaman araştırma odaklarından birisi olmuştur (Brown, 1994). Romantik ilişkilerin SAS'larda nasıl deneyimlendiği konusu ise akademik ilgiyi son zamanlarda üzerine çekmiştir (Tokunaga, 2016). Özellikle yurt dışında yetişkinlerin deneyimlerine yönelik nitel çalışmaların yanında (Fox vd., 2013a; Fox ve Warber, 2013; Van Ouytsel vd., 2016) ergenlere yönelik nitel çalışmalar da bulunmaktadır (Rueda vd., 2015). Türkiye'de romantik ilişkiler ve sosyal ağlar üzerine yürütülen çalışmaların neredeyse tamamı nicel araştırmalardır (Gizir, 2013; Küçükarslan ve Gizir, 2014; Sağkal ve Özdemir, 2018; Sakallı ve Curun, 2001; Saraç vd., 2015b). Bu durum SAS kullanım fenomenine ilişkin derinlemesine bilgiye ulaşmayı sınırlayan ve gençlerin deneyimlerinin neler olduğunu belirsiz hale getiren bir unsurdur. Türkçe literatür incelendiği kadarıyla romantik ilişkiler ve SAS kullanımına yönelik nitel araştırmalara rastlanmamıştır. Dolayısıyla romantik ilişkisi olan gençlerin SAS deneyimlerini keşfetmek; var olan literatürün genişlemesine, kültürlerarası benzerlik ve farklılıkların ortaya çıkarılmasına katkı sunacaktır.

Kişisel deneyimleri ortaya çıkarmaya yönelik bu fenomenolojik çalışmanın amacı romantik ilişkisi olan üniversite öğrencilerinin SAS kullanırken yaşamış oldukları deneyimleri ortaya çıkarmaktır. Çalışma, romantik ilişkisi olan üniversite öğrencilerinin; SAS'ların romantik ilişkilerini nasıl etkilediğine dair düşüncelerini ifade etmelerine, SAS'ların olumlu ve olumsuz yönlerinin neler olduğuna, SAS'ların çiftler arasındaki iletişimi nasıl etkilediğine ve SAS nedeniyle karşı cinse karşı yaşamış oldukları duyguları ifade etmelerine olanak tanımıştır. Bu amaçlar doğrultusunda araştırma soruları şu şekilde yapılandırılmıştır.

- Romantik ilişkisi olan üniversite öğrencilerinin SAS kullanımına ilişkin deneyimleri nelerdir?
- Katılımcıların potansiyel eşlerinin SAS kullanımını romantik ilişkilerini nasıl etkiliyor?
- Diğer kullanıcılardan potansiyel eşe gelen içerikler romantik ilişkileri nasıl etkiliyor?

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu çalışma nitel araştırma desenlerinden fenomenolojik desen temelinde yürütülmüştür. Fenomenoloji, katılımcıların kişisel algı ve tecrübelerini ön plana çıkarmaya çalışan nitel bir araştırma desendir (Lester, 1999). Fenomenolojik araştırma bireylerin bir olguya ilişkin yaşantılarının ortak anlamını tanımlamaya çalışmaktadır (Creswell, 2016). Mevcut çalışmada üniversite öğrencilerinin SAS'ları kullanırken deneyimledikleri ortak yaşantıları belirlenmeye çalışılmıştır.

Katılımcılar

Araştırmanın çalışma grubunu belirlemek amacıyla amaçlı örnekleme yöntemlerinden kartopu örnekleme kullanılmıştır (Teddlie ve Yu, 2007). Kartopu veya zincirleme örnekleme nitel sosyolojik araştırmalarda sıklıkla kullanılmaktadır. Kartopu örnekleme yönteminde, insanlar arasında yönlendirmeler yapılarak kimin karakter özelliklerinin araştırma konusuna daha yakın olduğu ve kimin bu konuda paylaşım yaptığı, tanıdıklar yoluyla belirlenmeye çalışılır (Biernacki ve Waldorf, 1981). Kartopu örnekleme bazen bilgi veren kişilere ulaşmak için ana bir araç olarak kullanılırken bazen de yardımcı bir araç olarak; örneklem kümelerini zenginleştirmek ve diğer iletişim yolları kapandığında yeni katılımcılara ve sosyal gruplara erişmek için kullanılır (Noy, 2008). Bu örnekleme stratejisi doğrultusunda, öncelikle bir devlet üniversitesinde öğrenim gören iki lisans öğrencisine ulaşılmış ve daha sonra bu öğrenciler vasıtasıyla daha fazla bilgi alınabileceği düşünülen öğrencilere ulaşılarak örneklem oluşturulmuştur. Bu doğrultuda, altı kız ve altı erkek olmak üzere toplam 12 üniversite öğrencisiyle derinlemesine mülakatlar yapılmıştır. Erkek katılımcılara E1'den E6'ya kadar, kız katılımcılara ise K1'den K6'ya kadar kod isimler verilerek gerçek isimleri gizli tutulmuştur. Katılımcılara ait bazı demografik özellikler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Kod	Rumuz	Yaş	Eğitim Düzeyi	İlişki süresi
K1	Eylem	20	Lisans 2. Sınıf	1 yıl 9 ay
K2	Handan	21	Lisans 3. Sınıf	3 yıl
K3	Betül	25	Lisans 4. Sınıf	7 yıl
K4	Dilan	22	Lisans 4. Sınıf	10 ay
K5	Senem	21	Lisans 3. Sınıf	3 yıl
K6	Didem	20	Lisans 1. Sınıf	6 ay
E1	Kadir	28	Lisans 3. Sınıf	7 yıl
E2	Yunus	21	Lisans 3. Sınıf	2 yıl 1 ay
E3	Furkan	23	Lisans 4. Sınıf	1 yıl 5 ay
E4	Davut	24	Lisans 4. Sınıf	4 yıl
E5	Kemal	23	Lisans 4. Sınıf	2 yıl
E6	Erdal	20	Lisans 2. Sınıf	9 ay

Veri Toplama Araçları

Demografik Bilgi Formu. Katılımcıların demografik bilgilerini toplamak amacıyla demografik bilgi formu oluşturulmuştur. Bu formda katılımcıların yaş, cinsiyet, lisans seviyesi, romantik ilişki süreleri ile ilgili bilgiler toplanmıştır.

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu. Çalışmanın verileri, bir üniversitede lisans eğitimine devam eden 12 katılımcıdan elde edilmiştir. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu literatür incelenerek araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda, toplam 12 açık uçlu soru hazırlanarak katılımcıların cevaplanması sağlanmıştır. Çalışmaya başlamadan yaklaşık bir hafta önce katılımcılara ulaşılmış, görüşmelerin nerede ve hangi zaman aralığında yapılacağı duyurulmuştur. Görüşmeler, katılımcıların da görüşleri doğrultusunda uygun ve sessiz bir ortamda yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler başlamadan önce, katılımcılara etik ilkeler hatırlatılmış ve gönüllü onam formu doldurulmuştur. Görüşmeler 30-45 dakika arasında değişen sürelerde tamamlanmıştır. Katılımcıların onayları doğrultusunda görüşmeler yüksek kalitede ses kayıt cihazıyla kayıt altına alınmıştır. Görüşme esnasında karşılaşılabilecek herhangi bir aksaklık riskine karşın, ikinci bir kayıt cihazıyla da yedek ses kayıtları alınmıştır. Görüşme sırasında çalışmanın verimini arttıracakları düşünülen, katılımcıların verdiği cevaplara bağlı olan ve yarı yapılandırılmış görüşme formunda bulunmayan çeşitli sorular da yöneltilmiştir.

Yarı yapılandırılmış görüşme formundaki ana sorular aşağıda verilmiştir:

1. Kız/erkek arkadaşınızın SAS kullanım şekli ilişkinizi nasıl etkiliyor?
2. Kız/erkek arkadaşınızın SAS hesabının şifresini size vermesi size neler düşündürür neler hissettirir?
3. Kız/erkek arkadaşınızın SAS hesabının şifresini size vermemesi size neler düşündürür neler hissettirir?
4. Kız/erkek arkadaşınızın hangi SAS hesabını kullanması sizi daha çok rahatsız eder? Neden?
5. Kız/erkek arkadaşınızın SAS kullanımı hangi durumlarda ayrılık nedeni olabilir?
6. Kız/erkek arkadaşınızın SAS'larda neler yapması sizi rahatsız eder?
7. Kız/erkek arkadaşınızın SAS'ları ne kadar süre ile kullanması sizi rahatsız eder?
8. Kız/erkek arkadaşınızın SAS kullanımı nedeniyle tartıştığınız oldu mu? Nedeni neydi?
9. Kız/erkek arkadaşınızın SAS hesaplarını ondan habersiz kontrol eder misiniz? Nedenleri nelerdir?
10. Kız/erkek arkadaşınızın SAS kullanmasının ilişkinize olumlu katkıları nelerdir?
11. Kız/erkek arkadaşınızın SAS kullanmasının ilişkinize olumsuz etkileri nelerdir?
12. Benim aklıma gelmeyen ancak sizin önemli gördüğünüz neler var?

Verilerin Analizi

Araştırmada veri doygunluğuna ulaşıncaya dek veriler toplanmaya devam etmiştir. Verilerin analizinde tematik analiz yöntemine başvurulmuştur. Tematik analizde tema ve örüntüler aramak için analitik teknikler kullanılır (Glesne, 2010). Veri analizi sürecinde Creswell'in (2016) belirttiği altı aşama dikkate alınarak, ilk aşamada veriler transkript edilmiştir. İkinci aşamada, yazılı transkriptler birçok kez okunarak genel bir bakış açısı kazanılmıştır. Üçüncü aşamada, katılımcıların yaşantılarıyla birebir ilişkili olan ifadeler ve cümleler belirlenmiştir. Dördüncü aşamada, katılımcıların transkriptlerinde yaygın olan anlamlar açık bir şekilde ifade edilmiş ve temalar gruplandırılmıştır. Beşinci aşamada, elde

edilen bulgular fenomenin derin kapsamlı betimlemesine entegre edilmiştir. Altıncı ve son aşamada, bulguların geçerlik çalışması, katılımcıların ve katılımcıların açıklamalarındaki görüşleriyle beraber ifade edilmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlilik

Nitel araştırmalarda, belirli süreçler takip edilerek bulguların doğruluğunun kontrol edilmesi geçerlik, araştırmacının yaklaşımının farklı araştırmacılarla tutarlı olması ise güvenirlilik olarak ifade edilmektedir (Creswell ve Creswell, 2017). Çalışmanın güvenirliliği kapsamında, ilk olarak 12 katılımcı ile yapılan görüşmeler yüksek kalitede ses kayıt cihazı ile kaydedilmiş ve transkript edilmiştir. Daha sonra aşamalı öznellik kapsamında (Guba ve Lincoln, 1989) araştırmanın bütün süreçlerine ilişkin ses kayıtları ve deşifreler erişilebilir bir şekilde arşivlenmiştir. Çalışmanın geçerliğini sağlamak amacıyla nitel geçerlik stratejilerinden üçgenleme ve zengin yoğun betimleme kullanılmıştır (Creswell, 2016). Araştırmacı üçgenlemesi farklı görüşmeci ve gözlemciler kullanılarak bireylerden kaynaklanan subjektif etkileri dengelemek ve verilerin inandırıcılığını arttırmak için başvurulan bir geçerlik stratejisidir (Denzin, 2017). Araştırmacı üçgenlemesi doğrultusunda rehberlik ve psikolojik danışmanlık alanında dört öğretim elemanına ulaşılarak hangi verilerin hangi temayı daha iyi yansıttığına dair görüşleri alınmış ve kodlayıcı tutarlılığı (intercoderreliability) sağlanmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda Miles ve Huberman'ın (1994) güvenirliliğe ilişkin “*Güvenirlilik= Görüş Birliği/Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı*” formülü kullanılmıştır. Bu formül doğrultusunda temalar için güvenirlilik katsayısı $15/18=0,83$ olarak belirlenmiştir. Bu aşamada, daha önce güven olarak adlandırılan tema belirsizliği azaltma olarak değiştirilmiş. İlişki tehdidi teması altında bulunan “açık erişim sunan uygulamalar” ve “SAS’larda gizlilik” alt temaları birleştirilerek “Sosyal ağlarda gizlilik” alt teması olarak yeniden adlandırılmıştır. İnandırıcılığı arttırma doğrultusunda katılımcılardan alınan ses kayıtlarından elde edilen deşifreler katılımcılara okutulmuş ve gerekli onayları alınmıştır. Araştırmacı tarafından bir durum açıklanırken ya da bir tema hakkında yazarken detaylı bir şekilde bilgi verilmesi zengin yoğun betimleme olarak adlandırılmaktadır (Creswell, 2016). Bu doğrultuda çalışma süreci detaylı bir biçimde anlatılmış ve katılımcıların ifadeleri bulgular kısmında detaylı bir şekilde sunulmuştur.

Bulgular

Romantik ilişkisi olan üniversite öğrencilerinin sosyal ağları kullanırken yaşamış oldukları deneyimleri ortaya çıkarmaya yönelik yürütülen bu çalışmada 12 katılımcıdan elde edilen nitel verilerin transkripti sonucunda 5 ana tema ve 13 alt temaya ulaşılmıştır. Ana temalar ve alt temalar Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Ana Temalar ve Alt Temalar

Temalar	Alt Temalar	Katılımcılar
Çevrimiçi Çift Görünürlüğü	Ortak hesap oluşturma/kullanma Bireyselliğin yok sayılması	E1, E6, K2, K3, K4 ve K5.
İlişki Tehdidi	Diğer kullanıcılardan gelen içerikler Hesap kapatma Sosyal ağlarda gizlilik	K3, K4, K5, K6, E2, E3, E4, E5 ve E6.
Belirsizliği Azaltma	Çevrimiçi gözetim Şifre paylaşımı	

	Bilgi toplama	E1, E2, E3, E4, E5, K2, K3, K4, K5 ve K6.
Romantik Kıskançlık	Başkalarından gelen mesaj, yorum ve beğeniler Fotoğraf paylaşma	K2, K3, K4, K5, K6, E1, E5 ve E6
İlişki Kalitesi	Birlikte paylaşım yapmak Etkileşimde bulunmak Sosyal ağ kullanım sıklığı	E1, E2, K1, K3, K4 ve K2.

Yarı yapılandırılmış görüşmelerde ortaya çıkarılan ilk tema "*Çevrimiçi Çift Görünürlüğü*" temasıdır. Bu tema kapsamında katılımcılar romantik ilişkilerinin başkaları tarafından bilinirliğini arttırmaya yönelik sergiledikleri davranışları ifade etmişlerdir. Bu tema kapsamında ilk alt tema *Ortak hesap oluşturma/kullanma* alt temasıdır. Bu alt temada katılımcılar romantik ilişkilerini diğer bireylere duyurmak ve diğer kullanıcılardan gelen arkadaşlık istekleri, mesaj vb. durumları engelleme yolu olarak ortak hesap açtıklarını ifade etmişlerdir. Bir erkek katılımcının (E6) da ifade ettiği gibi "*Ortak hesap açtık. Genellikle ikimizin birlikte olduğu fotoğraflar var. Bu hesaba gelen mesajlar, arkadaşlık istekleri her ikimize de geliyor. Bunları gördüğümüz için gönlümüz rahat.*" Ortak hesap açma çiftlerin hesaplarına yönelik gelen bütün içeriklerin her bir çift tarafından görülmesine olanak tanımakta ve çiftler böylece ilişki sürecini daha şeffaf bir biçimde yaşamaktadırlar. Ortak hesap kullanımı çiftler tarafından duygusal ve zihinsel olarak rahatlama kaynağı olarak ifade edilmektedir. Diğer katılımcıların bir kısmına ait görüşlere aşağıda kısaca yer verilmiştir.

E1: *Ortak hesap kullandığımız için şöyle bir sorun yaşamıştık. Bir erkek arkadaşı kız arkadaşıma mesaj atmıştı kabaca davranmıştı. Bende buna çok kızdım. O arkadaşını o anlık öfkeyle engelledim.*

E6: *İkimizin de ismi var orada hesaplarımız ortak şu an. İkimizin ortak arkadaşları var. Ona giden mesajlar bana da geliyor aynı anda kullandığımız için bir sorun olmuyor. Yani ikimizin de gönlün rahat zaten genellikle ikimizin olduğu fotoğrafları paylaştığımız için bir sorun olmuyor.*

E6: *Tanımadığın bir insandan mesaj geldiğinde göremeyebiliyorsun. Şimdi ortak kullandığımız için bir mesaj geldiği zaman ikimize de aynı anda geliyor. O yüzden benden gizli saklı bir şey yapamaz benim bu durumda gönlüm rahat. Benden gizli yapacağı bir şey yok zaten ortak kullanıyoruz. Eğer olur da tanımadığım biriyle konuşursa bile ayrılık nedeni.*

"Bireyselliğin yok sayılması" alt temasında katılımcılar SAS hesaplarının şifrelerini paylaşmama nedenlerini ve SAS hesaplarının kendilerine ait özerk bir alan olması gerektiğine ifade etmişlerdir. Katılımcılardan bir kısmı her ne kadar duygusal bir ilişki yaşasalar da SAS'ların kendilerine özel bir alan olduğunu, şifrelerini eşleriyle paylaşmalarının kendilerine rahatsızlık verdiğini belirtmişlerdir.

K2: *Sosyal medya kullanmayla ilgili baya sıkıntı yaşadık. Bana Instagram, Facebook kullanma gibi önerileri oluyordu. Bende buna karşı çıktım ben kullanmayı bırakmam dedim. Şifrelerimi falan da vermedim. Sonuçta herkesin bir özgürlük alanının olması gerekiyor.*

K3: İlk başlarda ortak hesap açmayı istiyordum o zamanlarda yaşım da daha küçüktü. Biraz daha büyüyünce farklı hesapların olması bana çok normal gelmeye başladı. Çünkü bir şeyler yapmak isteyen sahte hesaplar açarak da yapabilir. Yersiz ve saçma bir düşünceydi ortak hesap açmak. Bu hesaplar sonuçta kişisel hesaplar yani ne kadar olursa olsun herkesin kendinde, özelinde olması gereken hesaplar sonuçta. Normal arkadaşlarımızda oradan bazen özel mesajlar gönderebiliyor. Başka şeyler olabiliyor erkek arkadaşımın onları görmesi çok hoş olmayabilir.

K4: Açıkçası ben gizliliğime ve biraz daha düşküniüm hani severim böyle şeyleri. Ondan da istememem. Nedeni bu gizliliği sevmem. Ortak hesap açıldığında veya şifreler paylaşıldığında ilişkinin ister istemez laçkalaşiyor diye düşünüyorum.

K5: Şu anda ben zaten Instagram şifresini istedim vermedi. Neden olarak, ya ben arkadaşlarımla özel konuşuyorum hani erkeklerle özel konuşuyorum onun için vermek istemiyorum dedi. Birkaç defa bende sinirlendim. Bu konuda tartışma yaşadık ama sonradan ben vazgeçtim ve öylece kaldı.

İkinci tema olarak “İlişki Tehditi” teması oluşturulmuştur. Katılımcılar bu tema başlığı altında romantik ilişkilerine yönelik algıladıkları tehditleri, bu tehdit durumlarının romantik ilişkilerini nasıl etkilediklerine dair görüşlerini belirtmişleridir. Bu ana tema altında diğer kullanıcılardan gelen mesaj, yorum, beğeni ve arkadaşlık istekleri, hesap kapatma, açık erişim sunan uygulamalar (Swarm), sosyal ağlarda gizlilik olmak üzere dört alt tema bulunmaktadır.

“Diğer kullanıcılardan gelen içerikler” alt temasında Katılımcılar SAS kullanırken diğer kullanıcılardan romantik partnerlerine yönelik gelen yorum, beğeni, mesaj vb. Girişimleri ilişkiye yönelik bir tehdit olarak algılamaktadırlar. İlişki tehditlerine yönelik olarak hesap kapatma gibi önlemler almaktadırlar. Örneğin E4 kız arkadaşına gelen mesajlara göstermiş olduğu tepkiyi “Kız arkadaşlarıma sosyal ağlardan çeşitli mesajlar geliyordu bu durumu birkaç kez yaşadıktan sonra kız arkadaşımın sosyal medya kullanmamasını istedim” şeklinde ifade etmiştir. Katılımcılar bu tarzda davranışların ilişkilerinde bazen sorun yarattığını vurgulamışlardır.

K4: Ben daha önce daha fazla paylaşım yapıyordum erkek arkadaşım da yapıyordu. İlişkiden önce daha aktif kullanıyorduk. Zamanla kısıtladık birbirimizi çünkü dışarıdan ona gelen mesajlar ve arkadaşlık istekleri oluyordu. Bana da aynı şekilde farklı mesajlar geliyordu. İkimizde bu durumu kabul etmediğimiz için daha az paylaşım yapmaya başladık.

K3: İlk zamanlar çok oldu ayrılacak konuma geldik. Şöyle olmuştu açık antlayım daha önce görüştüğüm kişinin arkadaşı bana mesaj atmıştı. Ben de cevap vermiştim. Normal bir şekilde nasılsın iyi misin? Şeklinde mesajlaşmıştık. Sen niye hala onun arkadaşıyla konuşuyorsun? Ne hakla işte konuşursun? Hala onu sürdürüyorsun diye bana çıkmıştı. Her ne kadar onunla kötü bir şey olmadı falan desem de tabi yine de sorun olmuştu bu.

K6: Facebook'ta bana gelen mesajlar yüzünden kullanıcı ismimden de kaynaklı olarak çok çabuk bulunuyordum. O da herkesin bana ulaşmasını istemedi bu sebepten dolayı aramızda bir polemik geçmişti.

E5: biz normalde kendi aramızda anlaşabiliyoruz. Hani sosyal medya kullanıyor musun kullanmıyor musun gibisinden bir kısıtlama yapmıyoruz birbirimize. Yani birbirimize güvindikten sonra sosyal medyanın illaki olumsuz yanları oluyor. Hani böyle dışarıdan rahatsız edilme gibi durumlar var ama bundan birbirimizin haberi oluyor. Bir rahatsız edilme durumu olduğu zaman o bana söylüyor ben ona söylüyorum birbirimizin haberi oluyor onun dışında aramızda güven olduğu için fazla bir sıkıntı olmuyor sosyal medya kullanımında.

"Hesap kapatma" alt temasında katılımcıların SAS hesaplarını kapatma veya eşlerinin SAS hesaplarını kapatırma nedenlerine yönelik düşüncelerine yer verilmiştir.

E6: İlişkimiz başladıktan sonra sosyal medya hesabını kapatmak istedi. Bunu sorduğumda ise çevreden rahatsız olabilirsin dedi. Sonuçta mesaj atanlar olur şu olur bu olur sen rahatsız olursun dedi. Ben kendim kapatmak istiyorum dedi ben de kabul ettim.

K5: Ben zaten sosyal medyaya böyle çok takılan bir birey değilim. Instagram'ım vardı mesela kapatmamı istedi. Çünkü başkasının benim fotoğraflarımı beğenmesini istemiyordu. Ya ikimizin fotoğrafı olacak beğenecek ya da sen tek atmayacaksın şeklinde ifade etti ben de kapattım.

E4: Kız arkadaşşıma sosyal ağlardan çok yazan oluyordu. Ben de onları birkaç kez gördükten sonra artık kesinlikle kullanamaması gerektiğini söyledim. Sonuçta şu anda kullanmıyor.

"Sosyal ağlarda gizlilik" alt temasında katılımcılar kullanıcı profiline doğrudan erişme imkânı sunan uygulamalardan rahatsızlık duyduklarını ve bu durumun ilişkiyi olumsuz etkilediğine dair ifadelerde bulunmuşlardır. Özellikle de SWARM uygulamasının romantik çiftler tarafından kullanılmasının en fazla rahatsızlık veren sosyal medya aracı olduğu vurgulanmıştır. Bununla birlikte SAS'ların gizliliğe ilişkin sundukları seçeneklerin çok veya az olması, kullanıcı profiline isteyen herkesin ulaşabilmesinin kendilerinde rahatsızlık yarattığını ifade etmişlerdir.

E2: Şu anda günümüzde kullanılan Instagram, Facebook da zaten böyle şeyler yoktu. Durum güncelleme anlık hikâye gibi şeyler yoktu. Facebook o zamanlar daha sağlıklıydı. Paylaşma amacı olsun ideolojik düşünce olsun daha sağlıklıydı. Şimdi hikâye paylaşımı gelmiş. Kişi yani kendi odasında bile fotoğraf çekip paylaşması kendi ortamını göstermesi şey yapması benim için tehlikeli. Nasıl tehlike uyandırıyor? Az önce dediğim gibi kişisel hayatı özeli herkesin görmesini ben tehlike olarak görüyorum. Normal paylaşımlarda bir şey olmaz ama özel hayatını hikâye şeklinde paylaşması herkesin onu görmesini sağlıyor ve bence rahatsız edici bir durum.

E3: *Mesela Swarm kendi yerini bildiriyorsun. Profilini kapatamıyorsun ve başka birileri gelip seni oradan rahatsız edebilir ya da oradan numaranı isteyebilir yani.*

E5: *“Kız arkadaşım Facebook’ta bir arkadaşına bakar durum güncellemesi yapar o fazla önemli değildir. Mesela Swarm’da dolaşan biriye iki de bir yer bildirimini yaparsa insan niye dolaşıyor der yani insan ister istemez şüpheye düşüyor.*

K4: *Ya da bu Swarm var. Yer bildirimini saçma geliyor bana sadece yerini bildirmek tamam. Facebook’ta da biz bunu biliyoruz ama bir olur iki olur. Swarm da ben şuradayım ben buradayım hani birilerine acaba mesaj mı gönderiyor diye düşünürüm.*

“Belirsizliği Azaltma” ana teması altında katılımcılar ilişkilerinde karşılıklı güveni arttırmaya yönelik çeşitli davranışlardan bahsetmişlerdir. Bu doğrultuda özellikle ilişkinin ilk aşamasında ilişkide belirsizlikleri azaltmanın önemli olduğunu ve bu doğrultuda karşılıklı güven ilişkisi oluşturmanın öneminden bahsetmişlerdir. Belirsizliği azaltma ana tema altında *çevrimiçi gözetim, şifre paylaşımı ve bilgi toplama alt temaları oluşturulmuştur.*

“Çevrimiçi gözetim” alt temasında katılımcıların birbirlerini çevrimiçi hareketlerini gözlemlediklerine dair ifadelerde bulunmuşlardır. Özellikle de ilişkinin ilk aşamasında bu davranışın daha çok olduğunu belirtmişlerdir.

E2: *Kontrol etmem bayan sonuçta bir bayan arkadaşıyla özelden mesajlaşmış olabilir. Yani bu habersiz kontrol etmek bir nevi güvensizlikte yaratıyor.*

E3: *Yani ilk başlarda söylediğim gibi ilk başlarda sürekli yaptığım şeylerden biriydi. İnsan ister istemez bir şeyler arıyor. Kafamdaki soru işaretlerini gidermeye çalışıyordum. O zamanlar tabii ergenlik dönemindeyiz öyle söyleyeyim. Bir sağ bir sol derken insan ister istemez bakıyor.*

E4: *Gözünün önünde telefonunu alır sosyal medya hesaplarını kontrol ederim.*

K2: *Evet yalan yok. Bir ara çok oluyordu hemen hemen her akşamdı ama sonradan yani şimdi yok. O zaman daha yeni çıkıyorduk birbirimizi daha yeni tanıyorduk çünkü bizim güvenimiz böyle bir buçuk yılda daha yeni oturmaya başladı. Ondan sonra hani ben daha da duruldum. Ondan öncesinde şey sürekli hani bir şüphe vardı. Şüphe ettiğim için sürekli bakıyordum.*

K3: *Mesela biz AVM’deyiz diyelim ki oturuyoruz. Telefonunu masada bıraktı insan ister istemez hemen bakıyor. O da benim hesaplarıma bakıyordu. Birkaç kez gördüm beni görünce telefonumu çantama attı. Yakaladım yani. Neden kontrol ediyorum? Sonuçta yani dünyanın gidişatı belli insanların tavırları belli evli insanlara bile göz diken insanlar oluyor. İsteddiği kadar insanlar hani birlikte olduğumuzu bilseler bile yine de hani işyeri çevresinden farklı gözle bakan var mı? O da benim için okuldan belki var mı yok mu diye merak ediyordur.*

K5: *Kontrol etmişliğim olabilir. Ya iyi insanoğlu yalan söyleyemiyorum yapmıyorum dese de illaki bazen nefesine yenik düşebiliyor yapabiliyor. Bundan dolayı yani şüphelendim.*

K6: *Instagram kullanırken neyi beğendiğine bakıyorum.? Ya da sürekli çevrimiçi olursa benimle konuşmuyorsa neden bu kadar çevrim içi? ne yapıyor? falan örneğin WhatsApp'tan son görülmesine bakarım gece üçte dörtte olmamış ama olursa da kimle konuşuyor bu saatte gibi bir düşünce olur bende".*

"Şifre paylaşımı" alt temasında katılımcılar birbirlerinin SAS şifresini paylaştıklarını ve bu paylaşımın karşılıklı güveni arttıran bir unsur olarak belirtmişlerdir. Şifre paylaşımı sevgi ve bağlılık göstergesi olarak kabul edilmektedir. Ayrıca şifre paylaşmanın özellikle ilişkinin ilk aşamalarında daha fazla başvurulan bir belirsizliği azaltma yolu olarak ifade edilmiştir. Karşılıklı güven oluştuktan sonra bu tip davranışların azaldığını belirtmişlerdir.

K2: *İlk önce sosyal medya hesaplarının şifresini ben istedim. Şifrelerini vermesi benim ona karşı olan güvenimi daha da arttırdı. O anda şunu düşündüm "demek ki gerçekten benden saklayacak hiçbir şeyi yok.*

E1: *İlk zamanlarda kendisinden sosyal medya hesaplarının şifresinin istediğimde bir durgunluk yaşadı. O hesaplarını kapatacağım korkusu yaşıyordu. Ben ise neden şifresini benimle paylaşmıyor? diye düşünüp güvensizlik hissediyordum. Daha sonra şifresini benimle paylaştı insan şifreyi alınca karşı tarafa yönelik güven hissediyor. O anda şunu düşündüm demek ki benden gizlediği bir şey yok.*

E5: *Yani o şifreleri bana vermesi öncelikle benim ona olan duygularım güvenim artar tabii. Yani benden bir şey saklamadığını düşünürüm. Rahatlıkla bana şifreyi verebiliyor. Benim onu kontrol etmemden gocunmuyor. Bir korkusu yok bende de tereddüt olmaz o durumda.*

"Bilgi toplama" alt temasında katılımcıların romantik ilişki başlamadan önce potansiyel eş hakkında bilgi topladıkları belirlenmiştir. Katılımcılar SAS'larda ulaştıkları bilgilerin karar verme süreçleri üzerinde etkili olduğu ifade edilmiştir.

K3: *Biz Facebook'tan rastgele tanıştık o eklemişti tanımıyorum sadece xxx şehirden filan olduğunu görmüştüm. Bende yani o zaman tam yedi yıl öncesi küçüğüm yani daha on sekiz yaşındayım. Hatta on yedi bile olabilirim küçüktüm lise çağlarında lise sonda falan. Tabii insan yani hani böyle şey yaptım kabul ettim bende baktım üniversitede falan okuyor düzgün biri gibi görünüyor ama hani sevgili olma amaçlı kabul etmedim. Öyle sonra bir iki görüştük belki bir ay kadar falan normal görüştük yine aramızda bir şey yokken sonra işte duygular falan oluşmaya başladı. Öyle yani aslında tanışma yerimizde bir nevi sosyal medya.*

K4: *Sosyal ağlardan tanıma fırsatım olmuştu hesaplarını inceleyip nasıl birisi olduğuna dair fikir edinmiştim.*

K5: *şimdi bu uzun bir süreç hani son sınıf olunca ben kabul ettim açıkçası ama öncesinde aklımdayken devamlı girip bakıyorum sosyal medya adreslerine hani nasıl biri tanımaya çalışıyordum. Şimdi biliyorsunuz bir siyasi görüşünü bir durumunu bile Facebook'tan Twitter'dan Instagram'dan öğrenebiliyorsunuz. Kafa yapımız uyuşacak mı uyuşmayacak mı? gibisinden düşünüyorsunuz. Yani uzun süre öncesi bir işti ben bazı şeylerden kendimi bir set çektiğim şeyler vardı. Açıkçası ilk 2009 da mı ne açmıştı hesaplarını ben onları bile bakıyordum. Paylaşımına falan hepsini tek tek kontrol ediyorum. Hani yanlış bir şey var mı diye hani bana uymayan ahlak dışı bir şey ama yoktu yani.*

Dördüncü ana tema olan “Romantik Kıskançlık” altında çiftler sosyal ağlarda bazı davranışların kıskançlığa neden olduğunu belirtmişlerdir. Bu tema altında, *Başkalarından gelen yorum ve beğeniler, sık sık ve romantik eşlerde tek olunan fotoğrafların paylaşılması* alt temaları bulunmaktadır. *Başkalarından gelen mesaj, yorum ve beğeniler* alt temasında katılımcılar diğer kullanıcılardan romantik eşlerine yönelik gönderilen mesaj, beğeni, yorum vb. içeriklerin romantik kıskançlığa neden olduğunu belirtmişlerdir.

K2: *Bizim üzerimizde pek olmasa da birçok insanda gördüm mesela. Sürekli bir şüphe sürekli güvensizlik, kıskançlık hani sürekli kızları takip ediyor mu veya kaç kız arkadaşı var bu şekilde baya sıkıntı yaşıyor. Bende önceleri kıskançlık vardı ama şimdi yok.*

K3: *bende biraz kıskançlık vardı. Normal mesela lisedeki ortaokuldaki arkadaşlarımı kıskanıp hani bunu sil diye söyleyebiliyordum. Normal hani eski arkadaşlarımı da kıskançlığımdan dolayı sil falan diyebiliyordum. Biraz baskı kuruyordum ona*

K4: *Kavga ederdik. Hatta şöyle de etkiliyordu yani mesela bana tanımadığım biri mesaj gönderdiğinde o da görüyordu. Bu niye sana böyle bir mesaj göndermiş? Ben tanımıyorum diyorum. Tanımadığın halde biri sana nasıl böyle mesaj yazabilir? diye bana soruyordu. Kıskançlığı birçok kez kavga etmemize neden oldu.*

K5: *Şöyle bir şey olmuştu. Ben zaten Instagram ve Facebook dışında kullanmıyorum. Erkek arkadaşım okuldan arkadaşlarımın bana arkadaşlık isteği göndermelerinden rahatsız oluyordu kıskanıyordu. Bunu istemiyor. Mesela fotoğraf paylaşıyorum, niye başkası benim fotoğrafını beğeniyor beğenmesi gereken biri varsa o da benim şeklinde ifadeleri oluyor. Bundan hoşnut değilim bu kıskançlıktan*

K6: *Örnek ben zaten sosyal medyayla çok böyle takılan böyle sosyal medyaya çok takılan bir birey değilim. Instagram'ım vardı mesela kapatmamı istedi çünkü fotoğrafları başkasının benim fotoğraflarımı beğenmesini istemiyordu. Kıskandığını söylemiyordu ama kıskançlıktan başka bir şey değildi. Ya ikimizin fotoğrafı olacak beğenecek ya da sen tek atmayacaksın dedi bana. Ben de kapattım.*

“Fotoğraf paylaşma” alt temasında katılımcılar birlikte olunan fotoğrafların paylaşımının kendilerini iyi hissettiren bir unsur olduğunu ancak romantik eşin tek olduğu fotoğraf paylaşımının veya çok

fazla fotoğraf paylaşımının, ilişkiyi olumsuz etkilediğine ve romantik kıskançlığa yol açtığına vurgu yapmışlardır.

E5: *Tek başına fotoğraf paylaştığında aklıma niye paylaşıyor mesela kendisini birine mi beğendirmeye çalışıyor düşüncesi geliyor. Birileri onun niye görsün? Ha şu şekil de olsa birkaç arkadaşı olsa ya da karede ben de olsam sorun olmaz. Tek başına niye atıyor? hani kime ispathıyor kendini? arkadaşlarla mı? Ailesine mi? kime hani insan ister istemez düşünüyor yani.*

E1: *Mesela ilk zamanlarda ya böyle şarteller tak tak tak bir anda. Yani ya seni beğenen beğenmiş sen niye fotoğraf paylaşıyorsun veya niye millet beğensin. Bazen oluyor mesela tanıdık çevreden arkadaşlar var işte onun da ortak arkadaşları var falan.*

K2: *Sosyal medya da fazla fotoğraf paylaştığında rahatsız oluyorum. Neden? çünkü kız arkadaşları beğene basıyor yani o bana özel sonuçta niye başkası seni beğeniyor ki? Ya da sen niye fotoğraf atıyorsun? Neden başkasının seni beğenmesine ihtiyaç duyuyorsun ki? Yani ben sana yetmiyor muyum onu derdim yani ki diyorum da.*

E6: *Daha öncesinden bahsedebilir miyim? Daha öncesinden hesaplarımız ayrıydı zaten. O ayrı kullanıyordu ben ayrı. Sonra hocam çıkmaya başladıktan sonra kendisi kendi rızasıyla benim zorlamam olmadan kendisi kapatmak istedi. Bunu sorduğunda ise kendisi işte yani çevreden rahatsız olabilirsin dedi sonuçta dedi mesaj atanlar olur şu olur bu olur sen rahatsız olursun dedi ben kendim kapatmak istiyorum dedi ben de kabul ettim. Ondan sonra ben de düşündüm dedim hani ben de tek taraflı da kullanmak istemiyorum dedim onun da gönlünün rahat olmasını istedim. Ben ona söyledim dedim işte beraber kullanalım diye hem senin de gönlün rahat olur şimdi beraber kullanmaktaki amaç daha çok kendi mesela kendi bir şeylerimiz olursa paylaşıyoruz kendi fotoğraflarımız birlikte olduğumuz.*

"İlişki Kalitesi" ana teması tema altında katılımcılar ilişki kalitesini olumlu veya olumsuz etkileyen çeşitli SAS davranışlarına vurgu yapmışlardır. Bu ana tema altında ilk alt tema *Etkileşimde bulunmak* alt temasıdır. Bu tema altında sosyal medya hesaplarından birlikte olunan anlar fotoğraflar vb. paylaşımların ilişki kalitesini olumlu etkilediği vurgulanmıştır.

"Etkileşimde bulunmak" alt temasında SAS'ların hem bir tanışma ortamı olduğu hem de iletişimi arttıran bir yönü olduğuna vurgu yapılmıştır. Uzak yerlerde yaşayan çiftler için görüntülü görüşme sayesinde mesafelerin ortadan kalktığı ve görüntülü görüşmenin özlem duygularına iyi geldiği katılımcılar tarafından ifade edilmiştir. SAS üzerinden etkileşimin ilişki doyumu ve kalitesini arttıran bir unsur olduğu görülmektedir.

E2: *Mesela hoşuma giden şeyleri ona gönderiyorum. O görüp beğeniyor ya da o bana gönderiyor. Şahsen duygusal birisiyim. Mesela, ilişki açısından güzel oluyor. Komik videolar evlilik teklifi içeren videolar gönderdiğimde çok beğeniyor. O da bana sevdiği videoları gönderdiğinde benim de hoşuma gidiyor. Bence ilişkiyi güçlendiriyor.*

K1: *Bazen olumlu bazen olumsuz mesela birbirimize video gönderiyoruz zaten grubumuz var Instagram'da işte komik videolarımız paylaşıyoruz. Videolarla duygularını bana ifade ediyor.*

K4: *İlişkimiz başladığında ilk zamanlarda çok fazla görüşemedik hani öyle bir tanışma aşaması olmuştu. Sosyal ağlarda en azından görebiliyorum. Hani ne yaptığını ne ettiğini devamlı olarak işte hani şuradayım fotoğraf gönderebiliyor bana. Sosyal ağlarda onu görebiliyorum. Onun hareketlerine bakabiliyorum. Yediği yemeği çekip gönderiyor bunların hepsini de görebiliyorum iyi bir şey bu.*

K2: *O Kıbrıs'ta okuyor görüntülü konuşma falan sürekli olarak zaten sosyal medyadan konuşuyoruz.*

“Sosyal ağ kullanım sıklığı” alt temasında ise sosyal ağlarda fazla zaman harcamanın ilişki kalitesini olumsuz etkilediğine dair katılımcı görüşleri bulunmaktadır. Katılımcılar özellikle sosyal ağlarda fazla zaman harcamanın iletişimi bozan bir unsur olduğuna vurgu yapmışlardır.

E1: *Bizde gerçekten de çok ciddi bir iletişim sorunu var. Bunun nedeni de kız arkadaşımın Facebook'ta çok fazla zaman harcaması. Durumu kendisine anlattım. Facebook'ta bu kadar zaman harcamasının ilişkimizi olumsuz etkilediğini, internete bağımlı olarak yaşadığını, gerçek hayata dönmelerini ve bizi düşünmelerini ifade ettim. Geleceğimizi düşünüyorsan internette girmek yerine benimle sohbet edebilirsin diye kendisine söyledim.*

K1: *Bazen kavga ediyoruz. Çünkü uzak bir yerde oturmasına rağmen yurttan çıkıp onun yanına gidiyorum. Onunla iletişime geçiyorum ama o ben yanımdayken bile benimle iletişim kurmuyor. Sürekli telefonla uğraşüyor ve bu durum beni çok sinirlendiriyor. Kapat dediğimde ise onu kışkırdığını düşünüyor. Oysa ben kıskanmıyorum. Sadece benimle iletişime geçmediği için bunu yapıyorum. Bir şeyler anlatıyorum ama dinlemiyor. Ben konuşuyorum ve o sürekli telefonuyla ilgileniyor. Sürekli oyun oynuyor. Beni dinlediğini kulağının bende olduğunu söylemesine rağmen yüzüme bakmaması beni çok sinirlendiriyor.*

K3: *Evet çok fazla sosyal medya kullanımı iletişimimizi engelliyor. Mesela ben konuşuyorum o sürekli telefonuyla ilgileniyor ve oyun oynuyor. Her ne kadar kulağının bende olduğunu söylese de yüzüme bakmaması işte bu beni çok sinirlendiriyor. Bir ara sırf bu yüzden ilişkiye ara vermeyi düşünmüştüm. Ara verelim dedim ve bir hafta ara verdik. Kendisini toparladı bu konuda. Yanıma gelince artık eskisi gibi fazla kullanmıyor.*

Tartışma

Bu çalışmada, romantik ilişkisi olan üniversite öğrencilerinin SAS deneyimlerini keşfetmek amaçlanmıştır. Çalışmada SAS'ların romantik ilişkilerin yürütülmesinde hem olumlu hem olumsuz bazı katkılarının olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda çalışmanın bundan sonraki kısmında üniversite

öğrencilerinin romantik ilişkilerde SAS kullanımının nasıl algılandığı tartışılmış ve çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

İlk tema olan çevrimiçi çift görünürlüğü kapsamında, katılımcıların SAS'ları ilişkilerini başkalarına duyurmak ve olası rakipleri engellemeye yönelik bir araç olarak kullandıkları belirlenmiştir. Katılımcılardan bir kısmın bu doğrultuda ortak bir SAS hesabı açmakta ve ilişkilerini bu şekilde duyurmaktadırlar. Araştırmanın bulguları daha önce yürütülen ve çevrimiçi çift görünürlüğü, romantik ilişkiyi diğer kullanıcılara duyurmanın bir parçası olduğuna dair sonuçlarla (Fox vd., 2013a; Fox ve Warber, 2013; Imperato vd., 2021; Van Ouytsel vd., 2016) örtüşmektedir. Özellikle kaygılı bağlanma stiline sahip olan bireyler ilişkilerinde görünür olmaya çalışırken (örneğin eşin içinde olduğu fotoğraflar paylaşmak), kaçınan bağlanma stiline sahip olan bireyler ise romantik ilişkide görünür olmayı pek tercih etmemektedirler. Çevrimiçi çift görünürlüğü terkedilme korkusunun bir göstergesi olarak da kabul edilmektedir (Emery vd., 2014). Romantik ilişki memnuniyetiyle ilgili yürütülen bir çalışmada ise çift görünürlüğü ne kadar artar ise ilişki memnuniyetinin o kadar fazla arttığı belirlenmiştir (Emery vd., 2015). SAS'larda bir ilişkisi olduğunu paylaşmak aynı zamanda başkaları tarafından gelecek olan ilişki tekliflerine karşı bir önlem olarak da kullanılmaktadır (Van Ouytsel vd., 2016). Bazı araştırmacılar ise çevrimiçi çift görünürlüğü benliği genişletme teorisi etrafında değerlendirmişlerdir (Bouchard vd., 2021). Benliği genişletme, ilişkideki diğerinin kimliğini kişinin kendi kimliğinin içine daha fazla dâhil etmesi olarak kavramsallaştırılmıştır (Aron ve Aron, 1986). Bu örtüşme sosyal ağlardaki görünürlikle de ilişkili bulunmuştur. Örneğin partnerlerini kendi benliğine daha çok kattığını düşünen bireylerin sosyal ağlarında, birlikte olunan daha fazla sayıda fotoğrafa, daha fazla ortak ilgi alanına ve daha fazla ortak arkadaşla sahiptirler (Rus ve Tiemensma, 2017). Görünürlüğü yüksek olan çiftlerin benlik saygılarının daha yüksek (Hughes vd., 2021) ve birbirlerine daha çok "aşık" olan çiftlerin mutluluklarını çevrimiçi yayınlama olasılıkları da daha fazla bulunmuştur (Orosz vd., 2015). Dolayısıyla çevrimiçi çift görünürlüğü hem ilişkiyi başkalarına duyurma hem de tehdit olarak algılanan durumları engellemeye yönelik bir SAS davranışı olarak ifade edilebilir. Özellikle benlik ve kişiliğin çeşitli boyutlarıyla olan ilişkisi düşünüldüğünde, araştırmacılar benlik, kişilik özellikleri ve sosyal ağlardaki davranışları daha derinlemesine araştırabilirler.

İlişki tehditi temasında elde edilen bulgular, katılımcıların diğer kullanıcılardan gelen arkadaşlık istekleri, mesaj, beğeni ve yorumları romantik ilişkilerinin bozulmasına yönelik bir tehdit olarak algıladıklarını göstermektedir. Bu tehdit edici davranışlar, ilişkiyi tehlikeye düşüren ve romantik ilişkinin bitmesine neden olabilecek unsurlar olarak kabul edilmektedir. Bu tarzda ilişki tehditlerini azaltmanın yolu olarak kullanıcılar hesaplarını kapatma, gizleme veya daha az aktif kullanmayı tercih etmektedirler. Ayrıca çiftler, kullanıcı profiline açık erişim ve gizliliği kısmen de olsa ihlal etme olanağı sunan SAS'ları, romantik ilişkilerini tehdit eden bir unsur olarak algılamaktadırlar. Bundan önceki araştırmalarda da kullanıcılar tarafından gönderilen mesajlar ve çeşitli etkileşim çabalarının çiftler tarafından romantik ilişkiyi tehdit eden SAS davranışları olarak algılandığı belirtilmektedir (Muisse vd., 2009; Pines ve Friedman, 1998; Tokunaga ve Rains, 2016; Utz ve Beukeboom, 2011). SAS'larda "tehdit edici" olarak algılanan bu tür SAS davranışları daha sonra çiftler arasında romantik kıskançlığa ve

çevrimiçi olarak partnerin gözetlenmesine yol açmaktadır (Emery vd., 2014; Fox vd., 2013a; Utz ve Beukeboom, 2011; Utz ve Krämer, 2009). Yürütülen çalışmalar, ilişkiye yönelik tehdit algısı kıskançlığın önemli bir tetikleyicisi olduğunu göstermektedir. Özellikle de gerçek veya hayali rakipler olduğunda kıskançlık davranışının ortaya çıkma olasılığı daha da yükselmektedir. Yani birey romantik eşi kaybetmeye yönelik bir tehdit algıladığında kıskançlık duygusu artmaktadır (Imperato vd., 2021). Evrimsel olarak da romantik kıskançlık eşin ilişkiyi terk etmesini önlemeye yönelik bir davranış olarak kabul edilmektedir. Duygusal sermaye teorisine göre ise, duygusal sermayesi yüksek olan çiftler her türlü ilişki tehdidinde karşı, duygusal sermayesi düşük olanlara oranla ilişki tehditlerine daha az tepki göstermektedirler (DeKay ve Buss, 1992). Bu doğrultuda tehdit olarak algılanan SAS davranışlarının, romantik eşi olası rakiplerden korumak amacıyla ortaya çıktığı ve kıskançlık duygusunun artmasında önemli bir rol oynadığı söylenebilir. Bu davranışın bir sonucu olarak çiftlerin romantik ilişkilerini korumak amacıyla SAS hesaplarını kapattıkları veya hesabı gizleme gibi çeşitli önlemler aldıkları düşünülmektedir.

Üçüncü ana tema olan belirsizliği azaltma temasında, özellikle ilişkinin başlangıç aşamasında çiftlerin karşılıklı bir güven geliştirme çabasında oldukları belirlenmiştir. Ayrıca katılımcıların ilişkiye dair soru işaretlerini azaltmak amacıyla birbirlerinin sosyal ağ hareketlerini izledikleri ve çeşitli çevrimiçi gözetim hareketlerinde buldukları belirlenmiştir. İlişkideki belirsizlikleri azaltma ve güven duygusunu artırmanın bir yolu olarak çiftler SAS hesap şifrelerini birbirleriyle paylaşmaktadırlar. Elde edilen bu bulgular, ilişkideki belirsizliği azaltmanın bir yolu olarak çiftlerin çevrimiçi gözetim davranışına başvurdukları bulgusuyla örtüşmektedir (Emmers ve Canary, 1996; Fox vd., 2013a; Utz ve Beukeboom, 2011a). Çevrimiçi gözetim davranışının ilişkideki belirsizliği daha da arttırdığına yönelik sonuçlar da bulunmaktadır (Fox vd., 2013). Çevrimiçi gözetim aynı zamanda eşler tarafından durum fark edildiğinde güven duygusunu zedeleyen istismarcı bir davranıştır (Emery vd., 2014; Van Ouytsel vd., 2016). Belirsizlikle başa çıkmanın bir diğer yolu ise SAS hesaplarının şifrelerini paylaşmak olarak gösterilmektedir. Bu yolla çiftler arasında karşılıklı sevgi ve güven ilişkisi oluşmaktadır. Şifre veya parola paylaşımı romantik ilişkilerde bir sadakat göstergesidir (Van Ouytsel vd., 2016). SAS'larda çevrimiçi gözetim, yani romantik eşi izleme davranışının, hem ilişkideki belirsizliği azaltmaya yönelik olumlu bir davranış hem de güven duygusunu zedeleyen olumsuz bir davranış olarak algulandığı söylenebilir.

Araştırmanın bir başka bulgusu ise belirsizliği azaltmanın bir yolu olarak SAS'lar aracılığıyla potansiyel romantik eş hakkında bilgi toplanmasıdır. Sosyal ağlar bir başkasına romantik ilgi duyulduğunda profilden bilgi alma, resimlerine bakma, paylaşımlarını görme gibi fırsatlar sunarak kişi hakkında bilgi toplanmasını sağlar (Papp vd., 2012; Tokunaga, 2011). Bu yolla bireyin kişiliği ve karakteri hakkında değerlendirme yapmak kolaylaşmaktadır. SAS'lardan elde edilen bilgiler olumlu ya da olumsuz bir değerlendirmeye katkıda bulunmaktadır. Örneğin erkeklerin kaslı fotoğraflarını paylaşması kızlar tarafından olumsuz olarak değerlendirilirken, bu tip paylaşımlarda bulunan bireyler kendilerine çok fazla güvenen bireyler olarak algılanmaktadır. Bir başka örnek ise profil sayfalarında araba, video oyunu veya kadın modellere yönelik paylaşım yapan erkeklerin olgunluk düzeyinin kadınlar tarafından düşük

olarak algılanmasıdır (Van Ouytsel vd., 2016). Bireyler potansiyel eşi değerlendirmek için SAS'lardaki durum güncellemelerine, arkadaş listelerine ve profildeki ilgi alanlarını da bakmaktadırlar. Hem kadınlar hem de erkekler önemsiz gibi görünen konularda çok fazla paylaşım yapan bireylerle romantik ilişki başlatmaya, şüpheyle yaklaşmaktadırlar. Ayrıca paylaşımlarında yazım hataları yapan bireylerle de romantik bir ilişkiye başlamak, daha düşük bir olasılık olarak değerlendirilmektedir. Romantik ilişkinin ilk aşamalarında SAS'lar bilgi ve iletişim için birincil araç olarak kullanılmaktadır. SAS'lar bireylere, eskiden telefon numarası isteme gibi doğrudan bir ilgi yerine, dolaylı yollardan (sosyal ağlarda arkadaşlık isteği gönderme gibi) ilgi gösterme olanağı sunmaktadırlar (Fox vd., 2013a). Dolayısıyla izlenen bu yol yüz yüze oluşan bir reddedilme riski yerine daha dolaylı bir biçimde reddedilmenin önünü açmaktadır. Böylece bireyler daha az bir duygusal yatırım, minimum bir çaba ve kişisellikten arındırılmış bir arkadaşlık isteği gönderebilmektedir. Arkadaşlık isteği reddedildiğinde yüz yüze geri çevirmeden daha kolay bir biçimde mazeret gösterilebilmekte ve savuşturmak daha kolay olabilmektedir (Wilson vd., 2009). Dolayısıyla SAS'lar potansiyel eşler hakkında bilgi toplanan platformlardır. Bireylerin SAS'larda yaptıkları paylaşımlar, potansiyel eşler hakkında çeşitli olumlu ya da olumsuz algıların oluşmasına katkı da bulunarak romantik bir ilişkiyi başlatma veya devam ettirme kararı üzerinde etkili olabilmektedir.

Araştırmada ulaşılan bir başka bulgu ise katılımcıların SAS'larda fazla zaman geçirmelerinin ve diğer kullanıcılardan gelen mesaj, beğeni, yorum, arkadaşlık isteği gibi etkileşim unsurlarının romantik kıskançlığı tetiklemesidir. SAS'lara yönelik yürütülen çeşitli çalışmalar romantik ilişkilerde SAS kullanımının kıskançlıkla yüksek düzeyde ilişkili olduğu bulunmuştur (Daspe vd., 2018; Elphinston ve Noller, 2011; Pines ve Friedman, 1998; Spottswood ve Carpenter, 2020). Kıskançlığı tetikleyen SAS davranışlarının başında, çiftlerden birinin SAS kullanımına çok fazla zaman ayırması ve diğer kullanıcılarla çok fazla etkileşim kurmasıdır (Emery vd., 2014; Muise vd., 2009). Bu etkileşim çiftlerden biri tarafından görüldüğünde, romantik eşlerinin çevrimiçi olduğu kadar çevrimdışı da takip edilip edilmediğinin merak edilmesine neden olmaktadır (Carpenter, 2016). Sosyal yaşamda tanınmayan biriyle SAS'larda gerçekleşen etkileşim tanınan biriyle olan etkileşimden daha fazla kıskançlığa sebep olmaktadır (Spottswood ve Carpenter, 2020). Çünkü birey bu durumda romantik ilişkisini daha fazla tehdit altında olduğunu düşünmektedir (Hinde, 1995). Bu durumlar önemli ilişki tehditleri olarak görülmektedir (Imperato vd., 2021). Romantik kıskançlık ise ilişki tehditlerine karşı gösterilen bir tepki olarak kabul edilmektedir (Pines ve Friedman, 1998). SAS'lardaki romantik kıskançlık davranışı benlik saygısı ile de ilişkilendirilmiştir. Örneğin düşük benlik saygısına sahip olan bireyler yüksek benlik saygısı olanlara oranla daha fazla sosyal ağ kıskançlığı yaşarlar (Moyano vd., 2017; Utz ve Beukeboom, 2011). Kıskançlık olumsuz bir duygu olarak ilişki doyumunu ve duygusal yakınlığı azaltan bir faktördür (Muise vd., 2009). Ayrıca kadınların kıskançlık eğilimleri daha fazladır (Hudson vd., 2015; Muise vd., 2009). Bunun bir sonucu olarak çevrimiçi gözetim davranışları da kadınlar tarafından daha fazla sergilenmektedir (Emery vd., 2014). Cinsiyet, kıskançlık ve sosyal ağ kullanımına yönelik yürütülen bir çalışmada, erkekler mesajlarda göz kırpmaya emojisi varsa daha yüksek düzeyde bir kıskançlık gösterirken, kadınlar mesajlarda hiçbir emoji olmasa bile daha yüksek düzeyde kıskançlık sergiledikleri

gözlemlenmiştir (Hudson vd., 2015). Bu doğrultuda kadınlar ve erkeklerin farklı sosyal ağ etkileşimlerine farklı kıskançlık tepkileri gösterdiği, kıskançlığın genellikle olumsuz bir duygu olarak sosyal ağlardaki romantik ilişkileri etkilediği, şiddet ve olumsuz sonuçlara kaynaklık ettiği ifade edilebilir.

İlişki kalitesi ana teması altında SAS'larda etkileşime girmek, beraber paylaşımlarda bulunmak ve az zaman geçirmek ilişki kalitesini arttıran unsurlar olarak belirlenmiştir. SAS'larda çok fazla zaman geçirmek ise ilişki kalitesini olumsuz olarak etkilemektedir. Bundan önceki çalışmalar da uzun süreli SAS kullanımının, ilişki kalitesini ve mutluluğu etkilediğini göstermektedir (Muisse vd., 2009; Valenzuela vd., 2014). SAS kullanımının aşırı olması durumunda “bağımlılık” ve “kompulsif” davranışlar ortaya çıkmaktadır (Raacke ve Bonds-Raacke, 2008). Bu tip davranışlar uzun süreli bir romantik ilişkide bulunması gereken; sevgilinin iyiliğine yatırım, saygı, hayranlık, cinsel istek, yakınlık, bağlılık, münhasırlık ve anlayış gibi özelliklerden (Bergner ve Bridges, 2002) birinin veya birkaçının ihlal edilmesine neden olmaktadır. Bu davranışlar romantik eşin kendisinin sevilmediğini hissetmesine neden olarak ilişki kalitesi ve memnuniyetini azaltmaktadır (Valenzuela vd., 2014). SAS kullanımında ilişki memnuniyetini azaltan ve kıskançlığı arttıran temel unsur ise sosyal ağlara fazla bağlanmaktır (Elphinston ve Noller, 2011; Hand vd., 2013). Örneğin SAS'larda fazla oyun oynamak ve fazla zaman geçirmek daha düşük evlilik doyumu, daha yüksek evlilik çatışması ve daha yüksek düzeyde evlilik istikrarsızlığına yol açmaktadır (Dew ve Tulane, 2015). Yoğun SAS kullanımı aynı zamanda çiftler arasında kıskançlığın artmasına (Muisse vd., 2009) ve bazen de ilişkilerin boşanmayla sonuçlanmaya sebep olmaktadır (Clayton vd., 2013). Bunun yanında SAS kullanım sıklığının evlilik doyumunu etkilemediği, belirleyici faktörün ise kişilik olduğuna yönelik bir çalışma da (Mirzaei vd., 2017) bulunmaktadır. Bu çalışmaya göre dışa dönük bireylerin sosyal medyayı fazla kullanmaları eşler arasında herhangi bir soruna neden olmamaktadır. Çünkü dışa dönük bireylerin bunu telafi edebilecek iletişim kurma becerilerine sahip olduğu ve bu iletişim özelliklerinin güveni arttırdığı, olumsuz duyguları ve kafa karışıklığını azalttığı bulunmuştur. İçe dönük bireylerin ise fazla SAS kullanımını telafi edecek iletişim özelliklerine sahip olmadığı belirlenmiştir. SAS'lar da eşlerle birlikte gerçekleştirilen etkinlikler, beraber zaman geçirme ve karşılıklı paylaşımların ise ilişki kalitesini arttırdığı görülmektedir (Dew ve Tulane, 2015; Glorieux vd., 2011; Reinecke, 2009). Dolayısıyla SAS'ların kullanım süresi ve şeklinin ilişki kalitesi ve memnuniyeti üzerinde etkisi olduğu söylenebilir.

Sonuç ve Öneriler

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde SAS kullanımına yönelik deneyimlerini derinlemesine ortaya çıkaran bir inceleme olarak gösterilebilir. Bu çalışmanın literatüre katkılarının yanında bazı sınırlılıklarının da olduğu düşünülmektedir. Araştırma katılımcılarının tamamı bir üniversitenin lisans eğitimine devam eden gençler arasından seçilmiştir. Bu doğrultuda aynı gelişim döneminde bulunan ve farklı eğitim seviyelerine sahip bireylerin deneyimlerini yansıtan bir çalışma olmadığı göz önünde bulundurulmalıdır. Her ne kadar nitel araştırmalar genellemeye, geçerlik ve objektifliğe yönelik çeşitli eleştiriler olsa da nicel araştırmalarda elde edilemeyecek derinlemesine verilere ulaşmaya olanak tanımaktadır. Çalışmanın, üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde SAS kullanımını algılayış biçimine yönelik sunduğu bulgular ve Türk toplumuna yönelik ilk çalışma

olmasından dolayı bundan sonraki çalışmalara kaynaklık edeceği düşünülmektedir. Çalışmada elde edilen bulguların nicel çalışmalarla desteklenmesi önemli görülmektedir. Elde edilen çevrimiçi çift görünürlüğü, ilişki tehdidi, belirsizliği azaltma, romantik kıskançlık, ilişki kalitesi temaları doğrultusunda romantik ilişkisi olan bireylere yönelik ölçme araçları geliştirilebilir. Ayrıca, elde edilen bulgular doğrultusunda problemleri bazı ilişki davranışları (örneğin; güven kazanmak amacıyla SAS şifrelerinin paylaşılması, kıskançlık, çeşitli kontrol davranışları) uygulayıcılar tarafından romantik ilişkileri nasıl etkilediği tartışılabilir. Uygulayıcılar bu problemleri davranışlara yönelik duygular ve düşüncelerle nasıl başa çıkılacağına yönelik stratejiler geliştirebilir. Çalışmanın örneklem grubu evli olmayan bir gruptan oluşturulmuştur. Evli bireyler üzerine yapılacak benzer bir çalışma, farklı sonuçlar ortaya çıkarabilir.

Türkiye’de literatür incelendiği kadarıyla, üniversite öğrencilerinin SAS kullanımında öznel deneyimlerini ve bakış açılarını ele alan bu ilk çalışmanın literatüre katkılarının olacağı düşünülmektedir. Daha önceki bölümlerde ele alındığı gibi bu araştırmanın verileri yurt dışında yapılan çalışmaların sonuçlarıyla örtüşmektedir. Bu çalışma ile üniversite öğrencilerini romantik ilişkilerinin SAS’lardaki davranışlarından etkilendiği söylenebilir. Katılımcıların SAS kullanımının romantik ilişkilerinde hangi davranışları nasıl tetiklediği ve bu davranışları sonucunda yaşanan ilişki sorunları ve ilişkiyi olumlu yönde nasıl etkilediğine dair çeşitli bilgiler sunmaktadır. Araştırmada özellikle SAS kullanımının; romantik kıskançlığı, çevrimiçi olarak romantik eşi izlemeyi, tehdit olarak algılanan SAS davranışlarını, ilişkideki güveni arttıran ve belirsizliği azaltan kullanıcı davranışlarını ve ilişkiyi başlatma kararı üzerindeki bilgi edinme davranışlarını ön plana çıkardığı ifade edilebilir.

Çıkar Çatışması Beyanı

“Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerinde Sosyal Ağ Sitelerinin Rolünü Keşfetmek” başlıklı makalem ile ilgili herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile mali çıkar çatışması yoktur.

Kaynakça

- Ahlstrom, M., Lundberg, N. R., Zabriskie, R., Eggett, D., & Lindsay, G. B. (2012). Me, My Spouse, and My Avatar. *Journal of Leisure Research*, 44(1), 1–22. <https://doi.org/10.1080/00222216.2012.11950252>
- Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, 55(5), 469–480. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.5.469>
- Aron, A., & Aron, E. N. (1986). *Love and the expansion of self: Understanding attraction and satisfaction*. Hemisphere Publishing Corp/Harper & Row Publishers.
- Atak, H., & Tastan, N. (2012). Romantic Relationships and Love. *Psikiyatride Guncel Yaklasimler - Current Approaches in Psychiatry*, 4(4), 520. <https://doi.org/10.5455/cap.20120431>
- Bergner, R. M., & Bridges, A. J. (2002). The Significance of Heavy Pornography Involvement for Romantic Partners: Research and Clinical Implications. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 28(3),

193–206. <https://doi.org/10.1080/009262302760328235>

Biernacki, P., & Waldorf, D. (1981). Snowball Sampling: Problems and Techniques of Chain Referral Sampling. *Sociological Methods & Research*, 10(2), 141–163.

<https://doi.org/10.1177/004912418101000205>

Billedo, C. J., Kerkhof, P., & Finkenauer, C. (2015). The Use of Social Networking Sites for Relationship Maintenance in Long-Distance and Geographically Close Romantic Relationships. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 18(3), 152–157.

<https://doi.org/10.1089/cyber.2014.0469>

Bouchard, G., Harrigan, I., & Tobin, S. J. (2021). The use of Facebook in romantic relationships: An actor-partner interdependence mediation model predicting relationship visibility. *Journal of Social and Personal Relationships*, 38(7), 2084–2098.

<https://doi.org/10.1177/02654075211006788>

Brown, R. A. (1994). Romantic Love and the Spouse Selection Criteria of Male and Female Korean College Students. *The Journal of Social Psychology*, 134(2), 183–189.

<https://doi.org/10.1080/00224545.1994.9711381>

Campanelli, C., & Gilson, T. (2002). Murder-suicide in New Hampshire, 1995–2000. *American Journal of Forensic Medicine and Pathology*, 23(3), 248–251. <https://doi.org/10.1097/00000433-200209000-00008>

Carpenter, C. J. (2016). Romantic Jealousy on Facebook. *International Journal of Interactive Communication Systems and Technologies*, 6(1), 1–16.

<https://doi.org/10.4018/IJICST.2016010101>

Castañeda, A. M., Wendel, M. L., & Crockett, E. E. (2015). Overlap in Facebook Profiles Reflects Relationship Closeness. *The Journal of Social Psychology*, 155(4), 395–401.

<https://doi.org/10.1080/00224545.2015.1008968>

Clayton, R. B., Nagurney, A., & Smith, J. R. (2013). Cheating, Breakup, and Divorce: Is Facebook Use to Blame? *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 16(10), 717–720.

<https://doi.org/10.1089/cyber.2012.0424>

Collins, W. A., Welsh, D. P., & Furman, W. (2009). Adolescent Romantic Relationships. *Annual Review of Psychology*, 60(1), 631–652. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.60.110707.163459>

Creswell, J. W. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni* (M. Bütün & S. B. Beşir (eds.)). Siyasal Kitabevi.

Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2017). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Sage publications.

Daspe, M. È., Vaillancourt-Morel, M. P., Lussier, Y., & Sabourin, S. (2018). Facebook Use, Facebook Jealousy, and Intimate Partner Violence Perpetration. *Cyberpsychology, Behavior, and Social*

- Networking*, 21(9), 549–555. <https://doi.org/10.1089/cyber.2018.0159>
- DeKay, W. T., & Buss, D. M. (1992). Human Nature, Individual Differences, and the Importance of Context: Perspectives From Evolutionary Psychology. *Current Directions in Psychological Science*, 1(6), 184–189. <https://doi.org/10.1111/1467-8721.ep10770389>
- Denzin, N. K. (2017). *The Research Act*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315134543>
- Dew, J., & Tulane, S. (2015). The Association Between Time Spent Using Entertainment Media and Marital Quality in a Contemporary Dyadic National Sample. *Journal of Family and Economic Issues*, 36(4), 621–632. <https://doi.org/10.1007/s10834-014-9427-y>
- Dwyer, C., Hiltz, S. R., & Passerini, K. (2007). Trust and privacy concern within social networking sites: A comparison of Facebook and MySpace. *AMCIS 2007 Proceedings*, 339.
- Eliason, S. (2009). Murder-Suicide: A Review of the Recent Literature. *The Journal of the American Academy of Psychiatry and the Law*, 37(3), 371–377.
- Elphinston, R. A., & Noller, P. (2011). Time to face it! Facebook intrusion and the implications for romantic jealousy and relationship satisfaction. *Cyberpsychology, Behavior and Social Networking*, 14(11), 631–635. <https://doi.org/10.1089/CYBER.2010.0318>
- Emery, L. F., Muise, A., Alpert, E., & Le, B. (2015). Do we look happy? Perceptions of romantic relationship quality on Facebook. *Personal Relationships*, 22(1), 1–7. <https://doi.org/10.1111/PERE.12059>
- Emery, L. F., Muise, A., Dix, E. L., & Le, B. (2014). Can You Tell That I'm in a Relationship? Attachment and Relationship Visibility on Facebook. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 40(11), 1466–1479. <https://doi.org/10.1177/0146167214549944>
- Emmers, T. M., & Canary, D. J. (1996). The effect of uncertainty reducing strategies on young couples' relational repair and intimacy. *Communication Quarterly*, 44(2), 166–182. <https://doi.org/10.1080/01463379609370008>
- Erikson, E. H. (1950). *Childhood and society*. W W Norton & Co.
- Fox, J., Osborn, J. L., & Warber, K. M. (2014). Relational dialectics and social networking sites: The role of Facebook in romantic relationship escalation, maintenance, conflict, and dissolution. *Computers in Human Behavior*, 35, 527–534. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2014.02.031>
- Fox, J., & Warber, K. M. (2013). Romantic Relationship Development in the Age of Facebook: An Exploratory Study of Emerging Adults' Perceptions, Motives, and Behaviors. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 16(1), 3–7. <https://doi.org/10.1089/cyber.2012.0288>
- Fox, J., Warber, K. M., & Makstaller, D. C. (2013a). The role of Facebook in romantic relationship development: An exploration of Knapp's relational stage model. *Journal of Social and Personal Relationships*, 30(6), 771–794. <https://doi.org/10.1177/0265407512468370>

- Fox, J., Warber, K. M., & Makstaller, D. C. (2013b). The role of Facebook in romantic relationship development. *Journal of Social and Personal Relationships*, 30(6), 771–794. <https://doi.org/10.1177/0265407512468370>
- García-Jiménez, A. (Antonio), López-Ayala-López, M. C. (María C., & Gaona-Pisionero, C. (Carmen). (2012). A vision of uses and gratifications applied to the study of Internet use by adolescents. *Comunicación Y Sociedad*, XXV(2), 231–254. <https://dadun.unav.edu/handle/10171/27962>
- Gizir, C. A. (2013). Üniversite Öğrencilerinin İlişki İnançlarının Cinsiyet ve Romantik İlişki Yaşama Durumlarına Göre İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 38(170), 372–383.
- Glasser, W. (2000). Reality therapy in action. In *Reality therapy in action*. HarperCollins Publishers.
- Glesne, C. (2010). *Becoming Qualitative Researchers: An Introduction: International Edition*. Pearson.
- Glorieux, I., Minnen, J., & van Tienoven, T. P. (2011). Spouse “Together Time” Quality Time Within the Household. *Social Indicators Research*, 101(2), 281–287. <https://doi.org/10.1007/S11205-010-9648-X/TABLES/2>
- Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (1989). Fourth generation evaluation. In *Handbook of qualitative research* (2nd ed.). Sage Publications, Inc.
- Hand, M. M., Thomas, D., Buboltz, W. C., Deemer, E. D., & Buyanjargal, M. (2013). Facebook and Romantic Relationships: Intimacy and Couple Satisfaction Associated with Online Social Network Use. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 16(1), 8–13. <https://doi.org/10.1089/cyber.2012.0038>
- Hertlein, K. M., & Hawkins, B. P. (2012). Online Gaming Issues in Offline Couple Relationships: A Primer for Marriage and Family Therapists (MFTs). *Qualitative Report*, 17, 1–48. <http://www.nova.edu/ssss/QR/QR17/hertlein.pdf>
- Hinde, R. A. (1995). A suggested structure for a science of relationships. *Personal Relationships*, 2(1), 1–15. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.1995.tb00074.x>
- Hudson, M. B., Nicolas, S. C., Howser, M. E., Lipsett, K. E., Robinson, I. W., Pope, L. J., Hobby, A. F., & Friedman, D. R. (2015). Examining how gender and emoticons influence facebook jealousy. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 18(2), 87–92. <https://doi.org/10.1089/cyber.2014.0129>
- Hughes, S., Champion, A., Brown, K., & Pedersen, C. L. (2021). #Couplegoals: Self-Esteem, Relationship Outcomes, and the Visibility of Romantic Relationships on Social Media. *Sexuality and Culture*, 25(3), 1041–1057. <https://doi.org/10.1007/S12119-020-09808-3/TABLES/4>
- Imperato, C., Everri, M., & Mancini, T. (2021). Does Facebook ‘threaten’ romantic relationships? Online surveillance and couple visibility behaviours in romantic jealousy and couple relationship quality in a sample of Italian women. *Journal of Family Studies*, 0(0), 1–15.

<https://doi.org/10.1080/13229400.2021.1987295>

- Küçükarslan, M., & Gizir, C. A. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişki İnançlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(42), 148–159.
- Lane, B. L., Piercy, C. W., & Carr, C. T. (2016). Making it Facebook official: The warranting value of online relationship status disclosures on relational characteristics. *Computers in Human Behavior*, 56, 1–8. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.11.016>
- Lester, S. (1999). *An introduction to phenomenological research*. Taunton UK, Stan Lester Developments. https://www.researchgate.net/profile/Stan_Lester/publication/255647619_An_introduction_to_phenomenological_research/links/545a05e30cf2cf5164840df6.pdf
- Livingstone, S. (2008). Taking risky opportunities in youthful content creation: teenagers' use of social networking sites for intimacy, privacy and self-expression. *New Media & Society*, 10(3), 393–411. <https://doi.org/10.1177/1461444808089415>
- Lucero, J. L., Weisz, A. N., Smith-Darden, J., & Lucero, S. M. (2014). Exploring Gender Differences: Socially Interactive Technology Use/Abuse Among Dating Teens. *Affilia*, 29(4), 478–491. <https://doi.org/10.1177/0886109914522627>
- Lyndon, A., Bonds-Raacke, J., & Cratty, A. D. (2011). College Students' Facebook Stalking of Ex-Partners. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 14(12), 711–716. <https://doi.org/10.1089/cyber.2010.0588>
- Marshall, T. C. (2012). Facebook Surveillance of Former Romantic Partners: Associations with PostBreakup Recovery and Personal Growth. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 15(10), 521–526. <https://doi.org/10.1089/cyber.2012.0125>
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage Publications.
- Mirzaei, M., Hosseini, S., Zeinijahromi, M., & Rahmany, A. (2017). Study of the relationship between marital satisfaction and the use of social networks (WhatsApp, Viber, Telegram, Facebook,..) on mobile. *International Journal of Advanced Biotechnology And Research*, 8(4), 1529–1535.
- Moyano, N., Sánchez-Fuentes, M. del M., Chiriboga, A., & Flórez-Donado, J. (2017). Factors associated with Facebook jealousy in three Spanish-Speaking countries. *Sexual and Relationship Therapy*, 32(3–4), 309–322. <https://doi.org/10.1080/14681994.2017.1397946>
- Muise, A., Christofides, E., & Desmarais, S. (2009). More information than you ever wanted: Does facebook bring out the green-eyed monster of jealousy? *Cyberpsychology and Behavior*, 12(4), 441–444. <https://doi.org/10.1089/cpb.2008.0263>
- Nongpong, S., & Charoensukmongkol, P. (2016). I Don't Care Much as Long as I Am Also on Facebook.

- The Family Journal*, 24(4), 351–358. <https://doi.org/10.1177/1066480716663199>
- Noy, C. (2008). Sampling Knowledge: The Hermeneutics of Snowball Sampling in Qualitative Research. *International Journal of Social Research Methodology*, 11(4), 327–344. <https://doi.org/10.1080/13645570701401305>
- Orosz, G., Szekeres, Á., Kiss, Z. G., Farkas, P., & Roland-Lévy, C. (2015). Elevated romantic love and jealousy if relationship status is declared on Facebook. *Frontiers in Psychology*, 6(FEB), 214. <https://doi.org/10.3389/FPSYG.2015.00214/BIBTEX>
- Papp, L. M., Danielewicz, J., & Cayemberg, C. (2012). “Are we Facebook official?” Implications of dating partners’ Facebook use and profiles for intimate relationship satisfaction. In *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking* (Vol. 15, Issue 2, pp. 85–90). Mary Ann Liebert, Inc. <https://doi.org/10.1089/cyber.2011.0291>
- Persch, J. A. (2007). *Jealous much? MySpace, Facebook can spark it.* <https://www.nbcnews.com/id/wbna20431006#.WnBDwK5l-M8>
- Pines, A. M., & Friedman, A. (1998). Gender differences in romantic jealousy. *Journal of Social Psychology*, 138(1), 54–71. <https://doi.org/10.1080/00224549809600353>
- Raacke, J., & Bonds-Raacke, J. (2008). MySpace and Facebook: Applying the Uses and Gratifications Theory to Exploring Friend-Networking Sites. *CyberPsychology & Behavior*, 11(2), 169–174. <https://doi.org/10.1089/cpb.2007.0056>
- Reinecke, L. (2009). Games and recovery: The use of video and computer games to recuperate from stress and strain. *Journal of Media Psychology: Theories, Methods, and Applications*, 21, 126–142. <https://doi.org/10.1027/1864-1105.21.3.126>
- Rueda, H. A., Lindsay, M., & Williams, L. R. (2015). “She Posted It on Facebook.” *Journal of Adolescent Research*, 30(4), 419–445. <https://doi.org/10.1177/0743558414565236>
- Rus, H. M., & Tiemensma, J. (2017). “It’s complicated.” A systematic review of associations between social network site use and romantic relationships. *Computers in Human Behavior*, 75, 684–703. <https://doi.org/10.1016/J.CHB.2017.06.004>
- Sağkal, A. S., & Özdemir, Y. (2018). Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği’nin (ARİKÖ) Türkçe’ye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46, 22–40. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.329888>
- Sakallı, N., & Curun, F. (2001). Romantik İlişkilerle İlgili Kalıpyargılara Karşı Tutumlar. *Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 22, 31–45.
- Sánchez, V., Muñoz-Fernández, N., & Ortega-Ruiz, R. (2017). Romantic Relationship Quality in the Digital Age: A Study with Young Adults. *Spanish Journal of Psychology*, 20(December 2008). <https://doi.org/10.1017/sjp.2017.20>

- Saraç, A., Hamamci, Z., & Güçray, S. (2015a). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumunu yordaması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(43), 69–81. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tpdrd/issue/21463/230066>
- Saraç, A., Hamamci, Z., & Güçray, S. (2015b). Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişki Doyumunu Yordaması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(43), 69–81.
- Smith, A., & Duggan, M. (2013). *Online Dating & Relationships*. Pew Research Center's Internet & American Life Project. www.pewresearch.org
- Spottswood, E. L., & Carpenter, C. J. (2020). Facebook jealousy: a hyperperception perspective. *Communication Quarterly*, 68(4), 397–416. <https://doi.org/10.1080/01463373.2020.1804959>
- Steers, M.-L. N., Øverup, C. S., Brunson, J. A., & Acitelli, L. K. (2016). Love online: How relationship awareness on Facebook relates to relationship quality among college students. *Psychology of Popular Media Culture*, 5(3), 203–216. <https://doi.org/10.1037/ppm0000067>
- Teddle, C., & Yu, F. (2007). WITHDRAWN - Mixed Methods Sampling. *Journal of Mixed Methods Research*, 1(1), NP1–NP1. <https://doi.org/10.1177/2345678906292430>
- Tokunaga, R. S. (2011). Social networking site or social surveillance site? Understanding the use of interpersonal electronic surveillance in romantic relationships. *Computers in Human Behavior*, 27(2), 705–713. <https://doi.org/10.1016/J.CHB.2010.08.014>
- Tokunaga, R. S. (2016). Interpersonal surveillance over social network sites: Applying a theory of negative relational maintenance and the investment model. *Journal of Social and Personal Relationships*, 33(2), 171–190. <https://doi.org/10.1177/0265407514568749>
- Tokunaga, R. S., & Rains, S. A. (2016). A Review and Meta-Analysis Examining Conceptual and Operational Definitions of Problematic Internet Use. *Human Communication Research*, 42(2), 165–199. <https://doi.org/10.1111/hcre.12075>
- Toma, C. L., & Choi, M. (2015). The Couple Who Facebooks Together, Stays Together: Facebook Self-Presentation and Relationship Longevity Among College-Aged Dating Couples. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 18(7), 367–372. <https://doi.org/10.1089/cyber.2015.0060>
- Utz, S., & Beukeboom, C. J. (2011). The Role of Social Network Sites in Romantic Relationships: Effects on Jealousy and Relationship Happiness. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 16(4), 511–527. <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2011.01552.x>
- Utz, S., & Krämer, N. (2009). *The privacy paradox on social network sites revisited: The role of individual characteristics and group norms*. <http://cyberpsychology.eu/view.php?cisloclanku=2009111001&article=2>
- Valenzuela, S., Halpern, D., & Katz, J. E. (2014). Social network sites, marriage well-being and divorce: Survey and state-level evidence from the United States. *Computers in Human Behavior*, 36, 94–

101. <https://doi.org/10.1016/J.CHB.2014.03.034>

Van Ouytsel, J., Van Gool, E., Walrave, M., Ponnet, K., & Peeters, E. (2016). Exploring the role of social networking sites within adolescent romantic relationships and dating experiences. *Computers in Human Behavior*, 55, 76–86. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.08.042>

Wilson, S. R., Kunkel, A. D., Robson, S. J., Olufowote, J. O., & Soliz, J. (2009). Identity Implications of Relationship (Re)Definition Goals. *Journal of Language and Social Psychology*, 28(1), 32–61. <https://doi.org/10.1177/0261927X08325746>

Extended Abstract

Relating is the most critical psychological problem (Glasser, 2000) and developmental task (Erikson, 1950) in the young. During these periods, young people experience more romantic relationships and spend more time with the opposite sex (Collins vd., 2009). In the past, initiating, maintaining, and ending romantic relationships were mainly face-to-face. However, with the increase in internet use, online environments have become suitable spaces for romantic relationships. The most used applications for this purpose are Social Networking Sites (SNS). The individuals who use SNS the most are usually young people. Smith & Duggan (2013) stated that 47% of young people between 18 and 24 use SNS for flirting. So, SNS has also changed the way which romantic relationships are experienced. SNS have rapidly evolved into platforms where romantic relationships are initiated, maintained, and terminated. Through SNS, users can quickly access much information about the potential spouse (e.g., photos, friends, interests). In addition to containing much information, SNS also contain some characteristics perceived both positive and negative in terms of romantic couples. SNS has some positively perceived features, such as interacting with potential spouses and sharing together, as well as various negatively perceived features, such as triggering jealousy and online monitoring. Many studies on SNS have revealed user experiences. The studies carried out in Turkey were generally carried out by using quantitative research methods. Sometimes, it is only possible to understand this phenomenon and to obtain in-depth information with quantitative studies. In addition, romantic relationships vary from country to country and from culture to culture. The lack of qualitative studies on the experiences of young people in Turkish society makes it clear how the experiences of users in Turkish culture differ from and resemble to young people in other cultures. Therefore, this study revealed the experiences of individuals with romantic relationships.

This phenomenological study aimed at revealing personal experiences is to find out the experiences of university students with romantic relationships while using SNS. As far as the Turkish literature is examined, there have been no qualitative research on romantic relationships and the use of SNS. Therefore, exploring the SNS experiences of young people in romantic relationships will contribute to the expansion of existing literature and the emergence of intercultural similarities and differences.

This study was conducted based on a phenomenological design from qualitative research designs. Phenomenology is a qualitative research design that attempts to bring participants' perceptions and experiences to the forefront (Lester, 1999). In order to determine the study group, snowball sampling was used from the purposeful sampling methods (Teddlie & Yu, 2007). Accordingly, in-depth interviews were carried out with a total of 12 university students, six females, and six males. Demographic information forms and semi-structured

interview forms were used as data collection tools. There are a total of 12 questions in the semi-structured interview form. The interviews were carried out in periods ranging from 30 to 45 minutes.

In line with the research, five main themes and 13 sub-themes were created: online couple visibility, relationship threat, uncertainty reduction, romantic jealousy, and relationship quality. The theme of online couple visibility refers to participants' behavior to increase their awareness of their relationships with others. In this context, the participants stated that they tried to increase the visibility of their relationships, such as creating a joint account and sharing photos. In the central theme of relationship threat, participants referred to perceived threats to a romantic relationship as SNS. The central theme of reducing uncertainty reflects the various behaviors that the participants have made to increase trust in the relationship. In the central theme of romantic jealousy, SNS behaviors that increase the romantic jealousy of users are tried to be presented. The last central theme, relationship quality, reflects user behaviors that affect relationship quality in SNS.

The results revealed that the romantic relationships of university students were both positively and negatively affected by the use of SNS. Since the research is the first qualitative study in the Turkish literature, it will likely be the study's source in the future. It will contribute to evaluating relationship problems experienced, primarily through SNS by experts. In particular, the use of SNS in the research can be stated that it highlights romantic jealousy, watching the romantic partner online, SNS behaviors that are perceived as threats, user behaviors that increase trust and reduce uncertainty in the relationship, and information acquisition behaviors on the decision to start the relationship.